

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ

Кафедра обліку і аудиту

«До захисту в ЕК»
Директор інституту (декан факультету)

_____ Олег ШЕРЕМЕТ
(підпис) (прізвище та ініціали)

«__» _____ 2023 р.

«До захисту допущено»

В.о. завідувача кафедри
_____ Володимир ОСМЯТЧЕНКО
(підпис) (прізвище та ініціали)

«__» _____ 2023 р.

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА
НА ЗДОБУТТЯ ОСВІТНЬОГО СТУПЕНЯ БАКАЛАВРА

зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування»
(код та назва спеціальності)

освітньо-професійної програми Облік і аудит

на тему: «Методика та організація обліку, контролю і аудиту розрахунків із покупцями та замовниками»

Виконав: здобувачка 4 курсу, групи 9

_____ Котович Ольга Володимирівна _____
(прізвище, ім'я, по батькові повністю) (підпис)

Керівник Осмятченко Володимир Олександрович _____
(прізвище, ім'я та по батькові повністю) (підпис)

Рецензент _____
(прізвище та ініціали) (підпис)

Я як здобувачка Національного університету харчових технологій розумію і підтримую політику університету з академічної доброчесності. Я не надавала і не одержувала недозволеної допомоги під час підготовки цієї роботи. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Здобувач _____
(підпис)

Київ – 2023 р.

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ХАРЧОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ І УПРАВЛІННЯ

Кафедра обліку і аудиту

Освітній ступінь бакалавр

Спеціальність 071 «Облік і оподаткування»

Освітньо-професійна програма «Облік і аудит»

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. Завідувача кафедри обліку і аудиту

В.О. Осмятченко

«05» грудня 2022 року

ЗАВДАННЯ

НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ ЗДОБУВАЧА

Котович Ольга Володимирівна

1.Тема роботи: «Методика та організація обліку, контролю і аудиту розрахунків із покупцями та замовниками»

Керівник проекту д.е.н. проф., Осмятченко Володимир Олександрович

Затверджена наказом по університету від «05» грудня 2022 року № 865-КС

2.Строк подання студентом проекту: 01 червня 2023 року

3.Вихідні дані до роботи: Податковий кодекс України, Господарський кодекс, Закони України, НП(С)БО, первинні документи і звітність ПрАТ «Індар» за 2021-2022 роки

4.Зміст розрахунково-пояснювальної записки: теоретико-методичні основи обліку розрахунків із покупцями та замовниками, аналіз діяльності ПрАТ «Індар» та організація і методика проведення економічного аналізу розрахунків із покупцями та замовниками, Методичні основи аудиту розрахунків із покупцями та замовниками

5.Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових гістограм, діаграм, таблиць, тощо): поняття «зобов'язання» у бухгалтерському обліку, визначення терміна «розрахунки» в обліково-економічній літературі, нормативно-законодавчі документи, що регулюють розрахункові операції з покупцями та замовниками на ПрАТ «Індар», типові проведення обліку операцій на рахунках в банку, обліковий цикл відображення операцій на поточному рахунку в банку, аналіз фінансових результатів діяльності підприємства ПрАТ «Індар» за 2021-2022 рр., тис. грн., інформаційна база аудиту й аналізу розрахунків із постачальниками та підрядниками, послідовність проведення аудиту розрахунків з постачальниками

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		Завдання видав	Завдання прийняв

Дата видачі завдання 05 грудня 2022 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

Пор. №	Назва етапів дипломної роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
1.	Вступ	05.12.22-27.12.22	Виконано
2.	Розділ 1. Теоретико-методичні основи обліку розрахунків із покупцями та замовниками	15.01.23-14.02.23	Виконано
3.	Розділ 2. Аналіз діяльності ПрАТ «Індар» та організація і методика проведення економічного аналізу розрахунків із покупцями та замовниками	15.02.23-20.03.23	Виконано
4.	Розділ 3. Методичні основи аудиту розрахунків із покупцями та замовниками	21.03.23-27.04.23	Виконано
7.	Висновки	15.05.23-24.05.23	Виконано
8.	Список використаних джерел	25.05.23-01.06.23	Виконано

Здобувач

_____ (підпис)

Котович О.В.
(прізвище та ініціали)

Керівник проекту (роботи)

_____ (підпис)

Осмятченко В.О.
(прізвище та ініціали)

Анотація

У кваліфікаційній роботі проведено дослідження на тему «Методика та організація обліку, контролю і аудиту розрахунків із покупцями та замовниками». В роботі проводилось дослідження на основі даних ПрАТ «Індар» за 2021-2022 роки.

Кваліфікаційна робота Котович О.В. складається з: вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури та додатків.

У вступі кваліфікаційної роботи розглянуто актуальність теми дослідження, основні завдання з ведення обліку, аналізу та аудиту розрахунків із покупцями та замовниками на підприємстві, об'єкт, предмет, методи дослідження, що застосовувались в процесі написання кваліфікаційної роботи.

У першому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра досліджено економічну суть розрахунків із покупцями та замовниками на підприємстві. Розглянуто нормативні і законодавчі акти з ведення обліку, аналізу і аудиту розрахунків із покупцями та замовниками на підприємстві. Розкрито синтетичний і аналітичний облік розрахунків із покупцями та замовниками, наведено облікові регістри по розрахунках із покупцями та замовниками, особливості відображення у фінансовій звітності досліджуваного підприємства.

У другому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра наведено характеристику ПрАТ «Індар» за 2020-2021 роки, розкрито особливості обліку, теоретичні і практичні основи аналізу і аудиту розрахунків із покупцями та замовниками.

У третьому розділі кваліфікаційної роботи бакалавра наведено особливості проведення аудиту розрахунків із покупцями та замовниками підприємства та шляхи по їх удосконаленню.

Ключові слова: розрахунки із покупцями та замовниками, заборгованість, облік, аудит, аналіз, звітність

Annotation

In the qualifying work, research was conducted on the topic "Methodology and organization of accounting, control and audit of settlements with buyers and customers." In the work, a study was conducted based on the data of PJSC "Indar" for 2021-2022.

Qualification work Kotovych O.V. consists of: an introduction, three chapters, conclusions, a list of used literature and appendices.

In the introduction of the qualification work, the relevance of the research topic, the main tasks of accounting, analysis and audit of settlements with buyers and customers at the enterprise, object, subject, research methods used in the process of writing the qualification work are considered.

In the first chapter of the bachelor's qualification work, the economic essence of settlements with buyers and customers at the enterprise was investigated. Regulatory and legislative acts on accounting, analysis and audit of settlements with buyers and customers at the enterprise were considered. Synthetic and analytical accounting of settlements with buyers and customers is disclosed, accounting registers for settlements with buyers and customers, features of reflection in the financial statements of the investigated enterprise are given.

In the second section of the bachelor's qualification work, the characteristics of PJSC "Indar" for 2020-2021 are given, the peculiarities of accounting, theoretical and practical bases of analysis and audit of settlements with buyers and customers are disclosed.

In the third section of the bachelor's qualification work, the features of conducting an audit of settlements with buyers and customers of the enterprise and ways to improve them are given.

Key words: settlements with buyers and customers, debt, accounting, audit, analysis, reporting

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	6
1.1. Економічна суть розрахунків із покупцями та замовниками	6
1.2. Нормативно-правове регулювання з обліку, економічного аналізу та аудиту розрахунків із покупцями та замовниками підприємства.....	17
1.3. Організація і методика обліку розрахунків із покупцями та замовниками та розкриття інформації про них у фінансовій звітності.....	23
РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «ІНДАР» ТА ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	39
2.1. Організаційно-економічна характеристика і організація обліку на ПрАТ «Індар».....	39
2.2. Аналіз виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Індар» за 2021-2022 роки.....	39
2.3. Теоретико-методичні основи та практичний аналіз розрахунків із покупцями та замовниками підприємства.....	47
РОЗДІЛ III. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА.....	55
3.1. Завдання та методи аудиту розрахунків із покупцями та замовниками підприємства.....	55
3.2. Напрями удосконалення розрахунків із покупцями та замовниками підприємства.....	62
Висновки і пропозиції.....	71.
Список використаних джерел.....	
Додатки.....	

ВСТУП

Питання обліку розрахунків із покупцями та замовниками і є дуже важливими й актуальним для функціонування будь-якого підприємства, особливо в сучасних українських умовах ведення бізнесу. Недосконала організація обліку розрахунків із покупцями та замовниками на підприємстві може призвести до втрати змісту облікової інформації, викривлення її сутності, зниження достовірності інформації, що негативно вплине на управління заборгованістю та підприємством в цілому. Тому потрібно приділяти значну увагу організації обліку дебіторської заборгованості.

Дослідженням проблем відображення в обліку розрахунків з суб'єктами господарювання займалися вітчизняні та зарубіжні вчені, зокрема: І. Альошина, Т. Барановська, І. Белова, М. Василюк, Г. Власюк, О. Добровольська, Т. Дугар, В. Євдокимов, А. Загородній, Т. Знамеровська, С. Коцур, О. Мельниченко, Ю. Мороз, Л. Нападовська, О. Петрук, К. Сурніна, Ю. Цал-Цалко, О. Шатохіна, В. Шестерікова, В. Ясишена та інші вчені. Водночас, дискусійність багатьох теоретичних положень, недосконалість нормативного й методичного забезпечення бухгалтерського обліку розрахунків з суб'єктами господарювання з огляду на сучасні інформаційні потреби користувачів зумовили актуальність теми дослідження.

Метою написання кваліфікаційної роботи є розвиток організаційно-методичних та науково-практичних положень з обліку, аналізу та аудиту розрахунків із покупцями та замовниками підприємства.

З метою досягнення мети в кваліфікаційній роботі бакалавра визначено основні завдання:

- дослідити економічну сутність та класифікацію розрахунків з покупцями і замовниками;
- дослідити нормативно-правове щодо регулювання обліку, аналізу та аудиту розрахунків із покупцями та замовниками підприємства;
- вивчити особливості ведення обліку розрахунків із покупцями та замовниками підприємства;

- розглянути особливості розкриття даних про розрахунки із покупцями та замовниками у звітності підприємства;
 - провести економічний аналіз господарської діяльності ПрАТ «Індар» за 2021-2022 роки;
 - дослідити теоретичні і практичні основи проведення аналізу розрахунків із покупцями та замовниками підприємства;
 - розглянути завдання і джерела проведення аудиту розрахунків із покупцями та замовниками;
 - дослідити методику проведення аудиту розрахунків із покупцями та замовниками на основі даних ПрАТ «Індар».
- Об'єктом дослідження є розрахунки із покупцями та замовниками між суб'єктами господарювання.

Предметом дослідження кваліфікаційної роботи є організаційні та методичні положення з ведення обліку, аналізу та аудиту розрахунків із покупцями та замовниками ПрАТ «Індар».

У процесі дослідження використано такі методи: історичний – при дослідженні генезису поняття «дебіторська заборгованість»; методи індукції та дедукції, метод порівняння, метод узагальнення – для розкриття й уточнення економічної сутності дебіторської заборгованості та здійснення її класифікації з метою бухгалтерського обліку; метод групування – для удосконалення класифікації дебіторської заборгованості; системний підхід – для побудови облікового забезпечення управління дебіторською заборгованістю; статистичні методи дослідження – для оцінки структури та динаміки дебіторської заборгованості підприємства; графічний – для наочного представлення результатів дослідження.

Інформаційною базою проведення дослідження в кваліфікаційній роботі виступають нормативні і законодавчі документи з регулювання обліку, аналізу і аудиту розрахунків з покупцями і замовниками, наукові статті з ведення обліку, аналізу та аудиту розрахунків з покупцями і замовниками, фінансова та статистична звітність ПрАТ «Індар», Інтернет-ресурси.

РОЗДІЛ І. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ОБЛІКУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Економічна суть розрахунків із покупцями та замовниками

Відповідно до вимог основного нормативного документа, який регламентує порядок обліку та класифікації зобов'язань в Україні, – П(С)БО 11 «Зобов'язання» [6], правильний підбір класифікаційних ознак забезпечує повне висвітлення інформації про заборгованість для цілей управління та аналізу. Проте однозначність у критеріях розподілу зобов'язань відсутня, оскільки на більшості підприємств їх класифікують тільки з метою відображення у звітності, а тому залишається не врахованою специфіка заборгованості.

У результаті управлінський персонал не отримує необхідної аналітичної інформації. Саме тому на рис. 1 наведено групування основних характеристик зобов'язання як об'єкта бухгалтерського обліку та фінансової звітності. Різноманітність розрахункових операцій суб'єкта господарювання зумовлює необхідність їх класифікувати за такими ознаками:

1. Залежно від спрямованості розрахунків:

- внутрішні;
- зовнішні.

2. Залежно від контрагента розрахунків:

- розрахунки з постачальниками і підрядниками;
- розрахунки з покупцями та замовниками;
- розрахунки з різними дебіторами та кредиторами; – розрахунки з бюджетом та позабюджетними фондами;
- розрахунки за кредитами;
- а іншими операціями);
- розрахунки з підзвітними особами;
- розрахунки з учасниками та засновниками;
- внутрішньогосподарські розрахунки.

3. Залежно від форми проведення розрахунків:

- готівкові;

– безготівкові.

4. Залежно від характеру операцій, за якими проводяться розрахунки:

– розрахунки за товарними операціями;

– розрахунки за нетоварними операціями.

Розрахунки за товарними операціями, пов'язані з переміщення товару, – це розрахунки з постачальниками і підрядниками, покупцями, в т.ч. планові платежі, які здійснюються за допомогою платіжних доручень, платіжних вимог, акредитивів, чеків, векселів.

Можливі також залік взаємних вимог і розрахунки готівкою. Розрахунки за нетоварними операціями – це розрахунки з бюджетом і позабюджетними фондами, засновниками фірми, підзвітними особами. При цьому розрахунки за нетоварними операціями під час безготівкових розрахунків оформлюються тільки платіжним дорученням. Відносини між підприємствами, організаціями й установами, а також між ними і населенням, що зумовлені дією ринку, мають характер грошових розрахунків.

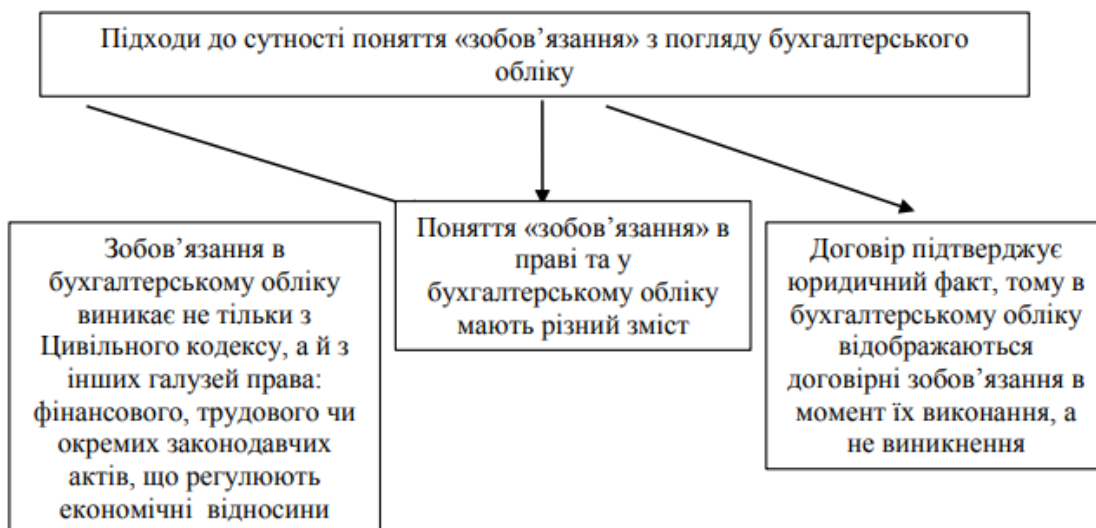

Рис. 1. 1. Поняття «зобов'язання» у бухгалтерському обліку

Підприємство водночас є постачальником для одних і покупцем для інших контрагентів. У сучасних умовах механізм розрахунків не можна розглядати як систему комунікаційних структур, методичних та технологічних прийомів,

призначених для їх здійснення. Взагалі осмислення категорії «механізмів» в економічній науці потребує більш широкого погляду на економічні дії і події, включаючи процеси, що відбуваються на всіх стадіях відтворення. Розрахунками завершується обіг втіленої в готову продукцію вартості активів підприємства і створюються умови для початку нового економічного обігу.

Грошові кошти, одержані в результаті обігу, дозволяють своєчасно, на новій інформаційній, технічній і технологічній основі формувати та використовувати в новому виробничому циклі фактори виробництва, розраховуватися за зобов'язаннями з державою, постачальниками, банками, працівниками підприємства, акціонерами.

Складниками механізму розрахунків є також організаційно-технічні фактори і відповідні комунікаційні та інші структури, діяльність яких пов'язана із забезпеченням розрахунків і регламентується певними правовими нормами. Розрахунки базуються на русі господарських засобів між різними суб'єктами. Нами узагальнено поняття розрахунків в різних літературних джерелах (табл. 1).

Таблиця 1.1

Визначення терміна «розрахунки» в обліково-економічній літературі

№ з/п	Автор	Визначення
1.	Безруких П.С.	Розрахунки – це грошові відносини, що виникають між організаціями за товарними і нетоварними операціями.
2.	Чацкіс Е.Д., Лісюк А.Н., Михайлова Т.П	Розрахунки – це система відносин між підприємствами й особами, заснована на грошовому поверненні вартості товарно-матеріальних цінностей, робіт, послуг.
3.	Сухарев А.Я.	Розрахунки – здійснення платежів за грошовими зобов'язаннями.
4.	Парашутін Н.В., Козлова Е.П.	Під розрахунковими відносинами розуміють зобов'язання покупця оплатити у встановлені строки вартість матеріальних цінностей, послуг й іншої заборгованості після виконання постачальником своїх договірних зобов'язань або право постачальника вимагати платіж від покупця за відвантажену йому продукцію або надані послуги.

У таблиці 1.1. Систематизували класифікаційні ознаки дебіторської заборгованості, удосконалити обліково-аналітичне забезпечення системи управління підприємством. Можна зробити практичні висновки щодо класифікації дебіторської заборгованості. Перш за все, це забезпечує групування та систематизацію інформації про заборгованість у різних бухгалтерських та аналітичних службах, що є одним із основних об'єктів бухгалтерського обліку, за цільовим напрямом використання. По-друге, класифікація багато в чому визначає

основний напрямок організації обліку дебіторської заборгованості на прикладному рівні, оптимальну пропорцію і ступінь взаємозв'язку її елементів, вибір відповідних методів обліку, планування, контролю, аналізу та моделювання управління.

Грошові розрахунки використовуються для обслуговування населення – виплати заробітної плати, матеріальної винагороди, премій, пенсій та матеріальної допомоги. У процесі фактичної діяльності практично всі підприємства стикаються з готівковим розрахунком.

Розрахунки готівкою - розрахунки суб'єктами підприємницької діяльності (підприємцями) та фізичними особами готівкою за реалізацію продукції (товарів, виконаних робіт, послуг) та за суб'єкти господарювання, безпосередньо не пов'язані з реалізацією продукції (товарів, робіт, послуг) та іншого майна.

Безготівковий розрахунок - це грошовий розрахунок з використанням банківської документації при списанні коштів (коштів) з рахунка відправника та перерахуванні на рахунок одержувача коштів.

Існують різні способи безготівкового розрахунку (рис. 2), а саме: платіжна накладна; платіжне доручення; чек; акредитив;

Платіжне доручення – це письмове доручення власника рахунку перерахувати відповідну суму зі свого рахунку на рахунок одержувача коштів.

Платіжні квитанції використовуються для розрахунку місцевих і міжміських поставок товарів (робіт, послуг).

Платіжна вимога - замовлення - це зведений платіжний документ, що складається з двох частин. Перша половина — це вимога, щоб підприємство-постачальник оплачувало підприємству-попиту ціну товарів, виконаних робіт і послуг.

Друга половина — доручення покупця (платника коштів) банку, що його обслуговує, про перерахування відповідної суми коштів зі свого рахунку на рахунок постачальника.

Розрахунковий чек — це документ стандартної форми, який дає розпорядження чекодержателю перерахувати кошти на рахунок чекодержателя

(отримувача). На відміну від платіжних листків, чеки доставляються платником безпосередньо до підприємства-одержувача в рамках комерційної операції.

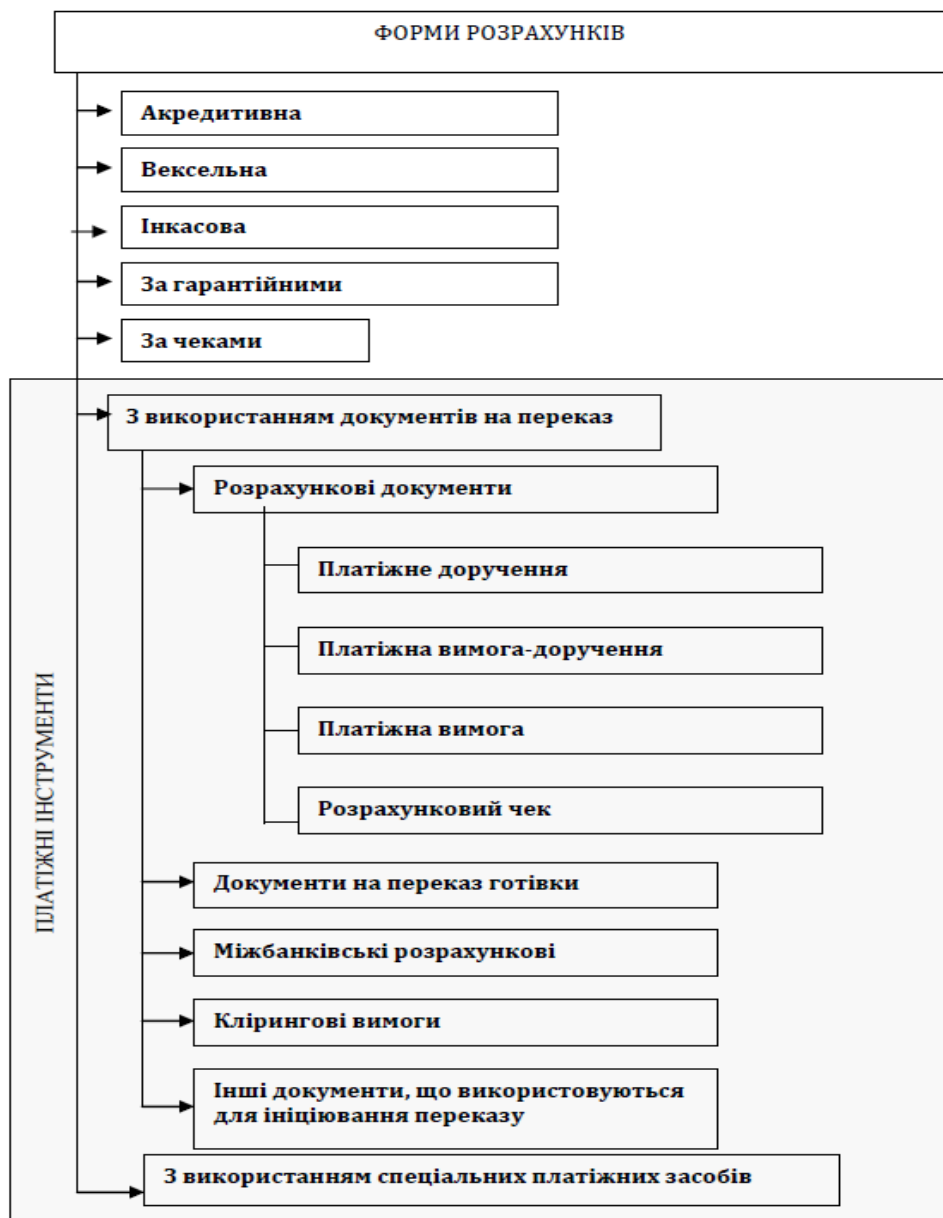

Рис. 1.3. Форми розрахунків підприємств

Акредитив - це розрахунковий документ, який уповноважує одна кредитна організація іншої оплатити товар і транспортні документи на відвантаження товару за рахунок спеціально депонованих коштів. Для розрахунків між постачальниками і покупцями використовуються акредитиви.

Вексельною формою розрахунку є розрахунок з відстрочкою платежу між постачальником (одержувачем коштів) і покупцем (платником коштів), оформлений векселем .

Організація безготівкових розрахунків повинна активно сприяти вирішенню наступних завдань:

- Поліпшення бізнес-обчислень для підприємств;
- підвищення зобов'язань суб'єктів господарювання щодо повної та своєчасної сплати всіх боргів;
- підвищення договірної дисципліни;
- Прискорена оборотність оборотних коштів [3, С. 128].

Організація розрахунків передбачає запис (перерахування) грошових коштів з рахунку покупця (платника коштів) на рахунок постачальника (одержувача коштів) або залік взаєморозрахунків між покупцем і постачальником товару.

За призначенням платежу безготівковий розрахунок поділяється на дві категорії:

Розрахунки за товарними операціями (розрахунки за товарно-матеріальні цінності, послуги, роботи). Вони становлять більшу частину загального грошового обігу країни і обслуговують поточну фінансово-господарську діяльність суб'єктів господарювання. Розрахунки за нетоварними операціями залежать від організації розрахунків за товарними операціями.

Розрахунки за некомерційними операціями (податкові та інші бюджетні платежі, отримання та повернення банківських кредитів, страхові суми). Ці розрахунки здійснюються після реалізації продукції, тобто за підсумками руху грошових коштів підприємства [18, С. 135].

Залежно від географічного розташування підприємства (покупця і продавця) і банківських установ, які його обслуговують, безготівкові розрахунки поділяються на місцеві, дистанційні та міжнародні.

Місцевий розрахунок між покупцем і постачальником товару, якщо покупець і постачальник товару обслуговуються в одній банківській установі або коли банк постачальника і банк покупця знаходяться в одному населеному пункті.

Дистанційна оплата – це оплата між покупцем і постачальником через банки (постачальника і покупця), розташовані в різних регіонах.

Міжнародні – це розрахунки за операціями купівлі-продажу через банк постачальника (іноземний банк).

Ефективність їх проведення часто залежить від правильної організації грошових розрахунків, а отже від фінансового стану суб'єкта господарювання. Організація грошових розрахунків базується на таких принципах [6, с.28]:

- обов'язкове внесення коштів на банківський рахунок;
- вільний вибір банківських установ для відкриття поточних рахунків;
- вільний вибір способу розрахунку та оплати;
- знімати кошти від імені власника рахунку;
- оплата в межах наявних на рахунку коштів;
- дотримуватися встановлених законодавством правил.

Існує тісний зв'язок між готівковими та безготівковими методами оплати.

При отриманні доходу від реалізації продукції в безготівковій формі суб'єкти господарювання зобов'язані в установленому порядку отримувати в установах банків готівку для покриття поточних витрат – виплати заробітної плати, фінансових потреб, авансів на відрядження. Підприємства торгівлі та обслуговування населення, що реалізують товари (роботи, послуги), приймають оплату переважно готівкою [15, С. 206] на рис. 3. запропоновано класифікацію суб'єктів розрахункових операцій, поділивши розрахунки на юридичних та фізичних осіб.

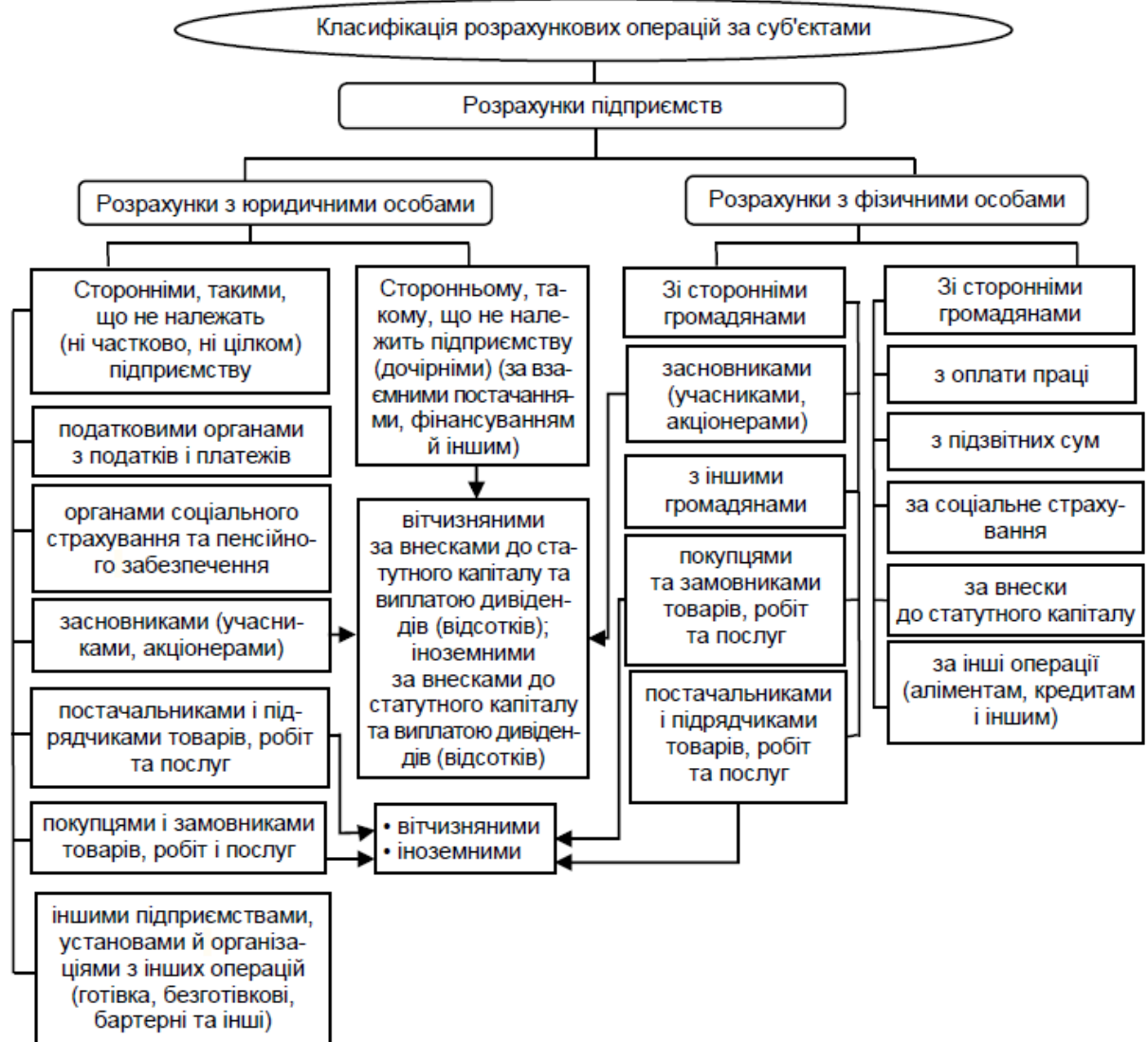

Рис. 1.4. Класифікація розрахункових операцій

Тому в бухгалтерському обліку під розрахунком розуміють:

- 1) шляхом перерахування або видачі готівки, передачі товарів, виконання робіт чи надання послуг, передачі акцій, облігацій або частини статутного капіталу та інших матеріальних і нематеріальних активів підприємства;
- 2) отримувати товари, роботи, послуги, результати праці, акції, облігації або частину статутного капіталу та інші матеріальні та нематеріальні активи від юридичних і фізичних осіб на правах покупців, засновників тощо;
- 3) прийняття від юридичних і фізичних осіб коштів, товарів, робіт, послуг, акцій, облігацій або частини статутного капіталу та інших матеріальних і

нематеріальних активів в оплату переданих товарів, робіт, послуг та інших матеріальних і нематеріальних активів;

4) передача готової продукції, товарів, продукції робіт або надання послуг як постачальників (підрядників) іншим юридичним особам, перехід права власності на акції, облігації або частини статутного капіталу та інших матеріальних і нематеріальних активів, а також фізичним особам [14, с. 66].

Розрахунки суб'єктів господарювання з іншими юридичними та фізичними особами є невід'ємною частиною діяльності суб'єкта господарювання і передбачають виникнення певних зобов'язань однієї сторони перед іншою.

Оскільки погашення зустрічного боргу часто не відбувається одночасно, одна сторона має право вимагати відшкодування боргу, а інша сторона зобов'язана погасити борг. Отже, в бухгалтерському обліку з першого боку розташовується дебіторська заборгованість, а з іншого - кредиторська.

Схематично організація обліку розрахункових операцій представлена на рисунку 1.5.

Рис. 1.5. Організація обліку розрахункових операцій

П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість» визначає методологічні основи формування бухгалтерського обліку та розкриття інформації про дебіторську заборгованість у фінансовій звітності.

Відповідно до настанови, дебіторська заборгованість – це суми, які боржник заборгував компанії на певну дату. При цьому під боржниками розуміються юридичні та фізичні особи, які внаслідок минулих подій заборгували підприємству певну суму грошей, еквівалентів або інших активів [29, с.141].

Дебіторська заборгованість поділяється за об'єктами, що виникають із зобов'язань боржника:

- Дебіторська заборгованість за реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг:
 - Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги;
 - Векселі, отримані під гарантію дебіторської заборгованості за продукцію, товари, роботи, послуги.
- Дебіторська заборгованість, не пов'язана з реалізацією продукції, товарів, робіт, послуг, але виникає внаслідок інших операцій:
 - Дебіторська заборгованість, за якою видані авансові платежі;
 - Дебіторська заборгованість, пов'язана з розрахунками з бюджетом;
 - Дебіторська заборгованість за нарахованими доходами;
 - Дебіторська заборгованість за внутрішнім розрахунком;
 - Інша поточна дебіторська заборгованість.

Після того, як готова продукція відвантажена (відпущена) покупцеві, замовник завершує передачу робіт і послуг, процес реалізації переходить у сферу розрахунків - формування дебіторської заборгованості. Спосіб і послідовність розрахунків з покупцями і замовниками визначаються заздалегідь укладеним договором.

Основні правила укладення, виконання, припинення (розірвання) договірних зобов'язань регулюються двома кодексами: Цивільним кодексом України (ГКУ) та Господарським кодексом України (ГКУ) [7, С. 338].

Термін «зобов'язання» визначається в різних нормативних документах. Зокрема, відповідно до ст. 509 Цивільного кодексу України зобов'язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо). В інтересах другої сторони (кредитора) або бездіяльності кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку. Цей обов'язок має ґрунтуватися на принципах добросовісності, розумності та справедливості.

1.1. Нормативно-правове регулювання з обліку, економічного аналізу та аудиту розрахунків із покупцями та замовниками підприємства

Регулювання є нормативним документом законодавчих актів України, галузевих директив, норм і розрахунків постачальників і підрядників. Бухгалтерський облік є невід'ємною частиною процесу управління, накопичення та узагальнення інформації для оцінки власності, капіталу та зобов'язань підприємства в грошовому вираженні. Це складна система – сукупність елементів, які взаємопов'язані та об'єднані в єдине ціле.

Облік розрахунків з постачальниками і підрядниками регулюється низкою законодавчих і нормативних актів (табл. 1.3).

Основними нормативно-правовими документами, що регулюють облік і аудит розрахунків і зобов'язань, є:

1. Кодекс законів про працю України
2. Від 02.12.2010 р. № 2755-VI зі змінами Податковий кодекс України.
3. ЗУ №108/95-ВР від 24.03.95 року «Про оплату праці». (зі змінами, внесеними згідно із Законом № 406-VII від 04.07.2013р.) № 406-VII від 04.07.2013р.); 5. ЗУ "Про загальнообов'язкове державне пенсі

Нормативно-законодавчі документи, що регулюють розрахункові операції з
покупцями та замовниками на ПрАТ «Індар»

№ п/п	Документ	Зміст документа
1	2	3
1.	Про фінансову звітність та бухгалтерський облік в Україні: Закон України № 996-XIV від 16.07.99 р.	Визначає правові засади регулювання, організації, складання фінансової звітності та бухгалтерського обліку в Україні.
2.	Цивільний кодекс України: Кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV.	Особисті майнові та немайнові відносини (цивільні відносини) регулюються цивільним правом, заснованим на вільному волевиявленні, заснованому на юридичній рівності та майновій самостійності його суб'єктів.
3.	Господарський процесуальний кодекс: Кодекс України від 06.11.1991 № 1798-XII	Зазначається, що підприємства, громадські установи, колективи, інші юридичні особи, а також неутворені юридичні особи, які здійснюють підприємницьку діяльність і здобувають у встановленому порядку кваліфікацію суб'єктів підприємницької діяльності, мають право звернутися до господарських судів за захистом. їхніх порушених прав відповідно до встановлених відділом економіки та охоронюваних законом інтересів
	Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII	Визначає правові засади аудиту фінансової звітності, здійснює аудиторську діяльність в Україні, регулює відносини, що виникають під час її здійснення.
	Податковий кодекс України № 2755-VI: Кодекс від 02.12.2010	Податковий кодекс України регулює відносини, що виникають у сфері адміністрування податків і зборів, зокрема визначає перелік податків і зборів, що справляються в Україні, та порядок їх справляння.
	«Загальні вимоги до фінансової звітності» №73:Наказ Міністерства фінансів України Про затвердження Національного положення (стандарту) бухгалтерського обліку 1 07.02.2013	Цей стандарт (положення) визначає мету, склад, принципи складання та вимоги до підтвердження та оприлюднення фінансової звітності. Норми положення поширюються на фінансову звітність усіх форм юридичних осіб (крім банків та бюджетних установ), які зобов'язані відповідати законодавство

7.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 „Запаси: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999р. №246	Визначити принципи формування біржово-облікової інформації підприємства та її розкриття у фінансовій звітності, в тому числі інформації про сільськогосподарську продукцію.
8.	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11-Зобов'язання: Наказ Мінфіну України від 31.01.2000 р. № 20.	Визначає методологічні засади формування інформації про зобов'язання в обліку та її розкриття у фінансовій звітності.
	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 10«Дебіторська заборгованість» : Наказ Мінфіну України від від 08.10.99 N 237	Визначає методичні засади формування інформації в бухгалтерському обліку дебіторської заборгованості та її розкриття у фінансовій звітності.
	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 15-Дохід Наказ Міністерства фінансів України від 29.11.1999р. №290.	Визначити методичні засади формування облікової інформації про доходи підприємства та її розкриття у фінансовій звітності.
	Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16-Витрати: Наказ Міністерства фінансів України від 31.12.1999р. №318.	Визначити методологічні засади формування облікової інформації про витрати підприємства та їх розкриття у фінансовій сфері.

Цивільний кодекс України регулює особисті майнові та немайнові відносини (цивільні відносини), вільне волевиявлення, засноване на юридичній рівності, майновій самостійності учасників.

Господарський кодекс України встановлює правові основи господарської діяльності відповідно до Конституції України. Зокрема, ГК визначає підстави його виникнення, сутність господарського зобов'язання, суб'єкта господарювання, у якого воно виникає, а також підстави та умови виникнення господарського зобов'язання та його припинення.

Регулювання відносин, що виникають у сфері зборів і податків - зокрема Податкового кодексу України, який визначає вичерпний перелік податків і зборів, що справляються в Україні, та порядок їх платників для переходу України до ринкової економіки, адміністрування після приєднання до Світової організації торгівлі, бухгалтерський облік. Значні зміни відбулися в галузі. Його реформування проводилось відповідно до потреб ринку з урахуванням вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності.

1.3. Організація і методика обліку розрахунків із покупцями та замовниками та розкриття інформації про них у фінансовій звітності

Цивільний кодекс України регулює особисті майнові та немайнові відносини (цивільні відносини), вільне волевиявлення, засноване на юридичній рівності, майновій самостійності учасників.

Господарський кодекс України встановлює правові основи господарської діяльності відповідно до Конституції України. Зокрема, ГК визначає підстави його виникнення, сутність господарського зобов'язання, суб'єкта господарювання, у якого воно виникає, а також підстави та умови виникнення господарського зобов'язання та його припинення.

Регулювання відносин, що виникають у сфері зборів і податків - зокрема Податкового кодексу України, який визначає вичерпний перелік податків і зборів, що справляються в Україні, та порядок їх платників для переходу України до ринкової економіки, адміністрування після приєднання до Світової організації торгівлі, бухгалтерський облік. Значні зміни відбулися в галузі. Його реформування проводилось відповідно до потреб ринку з урахуванням вимог Міжнародних стандартів фінансової звітності.

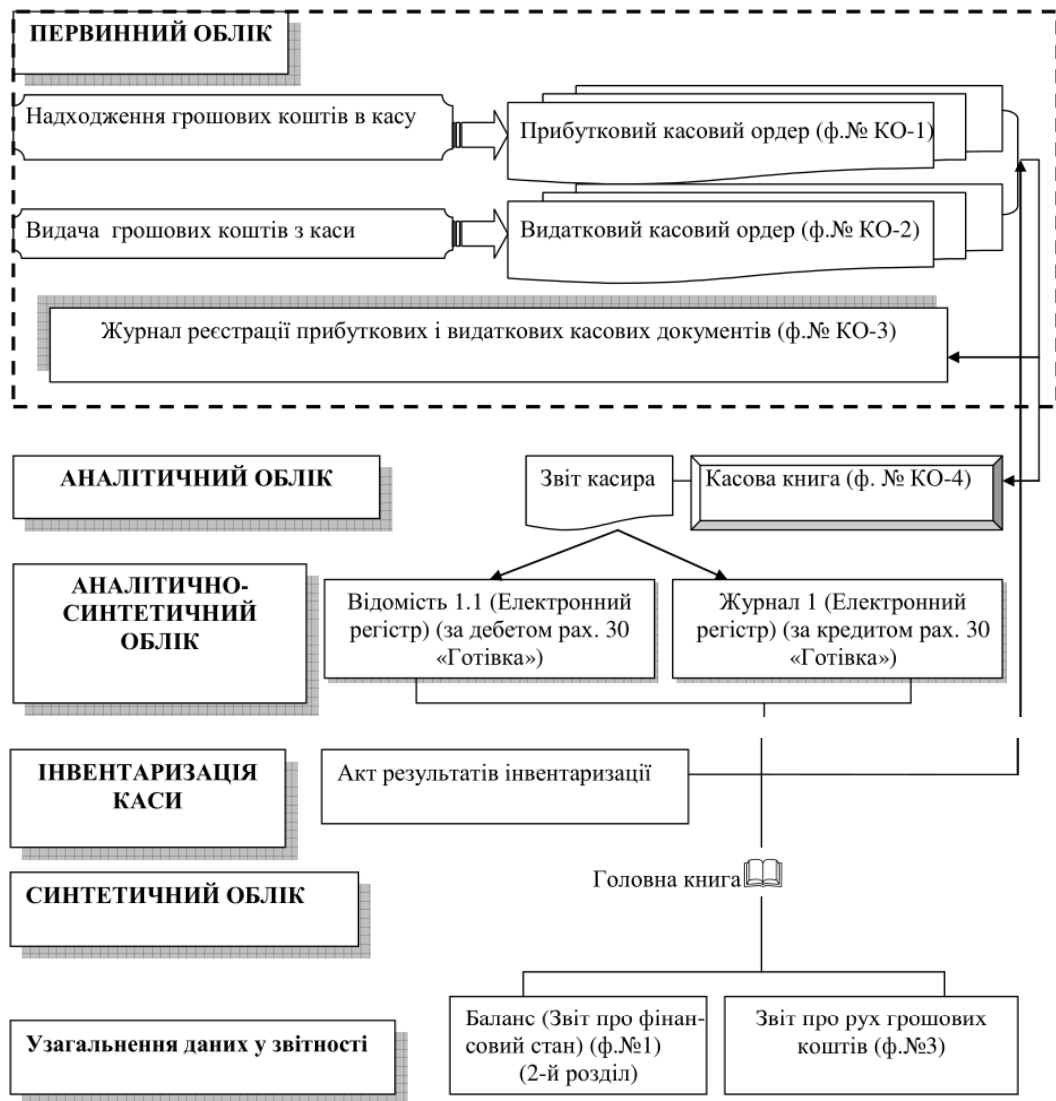

Рис. 1.6. Обліково-аналітичний цикл відображення касових операцій

В ПрАТ «Індар» касові операції ведуться за документами, типова форма яких затверджена наказом Міністерства статистики України та погоджується з Національним банком України та Міністерством фінансів України та обов'язкова до застосування, без зміни всіх підприємств, незалежно від їх галузевої належності та форми власності. Відповідно до наказу затверджено такі форми документів для обліку касових операцій:

- КО-1 «Прибутковий касовий ордер»;
- КО-2 «Видатковий касовий ордер»;
- КО-3, За «Журнал реєстрації прибуткових та видаткових касових документів»;

- КО-4 «Касова книга»;

- КО-5 «Книга обліку прийнятих та виданих касиром грошей».

В таблиці 1.3. наведено документи, що є підставою оформлення касових операцій

Таблиця 1.3.

Документи (первинні), що є підставою для оформлення касових операцій

№ п/п	Касовий документ	Господарська операція	Підстава
1	2	3	4
Прибуткові касові ордера			
1	ПКО	Надходження торгового виторгу	—
2	ПКО	Одержання коштів з банку на виплату: заробітної плати, для видачі на господарські нестатки, командировочні витрати, позички працівникам і т.п.	Корінець чека з чекової книжки
3	ПКО	Повернення невикористаних підзвітних сум	Авансовий звіт
4	ПКО	Погашення нестач за результатами інвентаризації	Акт інвентаризації і виписка з протоколу зборів комісії
5	ПКО	Оплата покупцем за реалізовану йому продукцію	Накладна, акт, рахунок
6	ПКО	Передоплата покупцем за реалізовану йому продукцію	Договір, рахунок-фактура
7	ПКО	Повернення позички, отриманої раніше працівником	Договір із працівником на надання позички
8	ПКО	Оплата батьків за зміст дітей у дитячих установах, квартплати. Квартплата.	Договір
9	ПКО	Внеску у статутний фонд підприємства наявними	Чи статут протокол зборів засновників
10	ПКО	Оприбуткування надлишку коштів за результатами інвентаризації каси	Акт інвентаризації і виписка з протоколу зборів комісії
Видаткові касові ордери			
11	ВКО	Видача з каси під звіт на господарські витрати	Розпорядження керівника підприємства
12	ВКО	Видача із каси під звіт на командировочні нестатки	Наказ керівника підприємства
13	ВКО	Здача наявного виторгу в банк: самостійно, шляхом інкасації	Оголошення на внесок наявними Супровідна відомість
14	ВКО	Оплата праці	Платіжна (разрахунково — платіжна) відомість
15	ВКО	Видача позички працівнику	Договір про надання позички

Оприбуткування грошей у касі здійснюється за прибутковим касовим ордерам (номер документа КО-1), підписаним головним бухгалтером або

уповноваженою особою. Квитанції виписуються за підписом головного бухгалтера або уповноваженої ним особи, підписом касира та скріплюються печаткою підприємства.

Видача готівки з господарських кас за видатковими касовими ордерами (ф.№КО-2) або видатковими (розрахунково-платіжними) відомостями. Документи на видачу валюти мають бути підписані керівником підприємства, головним бухгалтером або уповноваженою ними особою.

Виплати праці, допомоги по тимчасовій непрацездатності, стипендії та премії здійснюються касирами за видатковими (розрахунково-платіжними) відомостями без складання видаткової відомості на кожного одержувача. На титульній сторінці платіжної (розрахункової, платіжної) відомості її підписують керівник підприємства та головний бухгалтер, довільно записують платіжну ситуацію та письмово пояснюють умови та розмір оплати.

Усі прибутково-видаткові касові ордери та документи, що їх замінюють, перед передачею в касу реєструються бухгалтерією в журналі реєстрації прибутково-видаткових касових справ (документ № КО-3 або № КО-3а). Видаткова касова відомість, складена за платіжними (розрахунково-платіжними) відомостями виплати заробітної плати та зареєстрована після видачі

Усі надходження та виплати готівки в національній валюті підприємства обліковуються в касовій книзі (номер документа КО-4), типова форма якої затверджена наказом Міністерства України від 15 лютого 1996 р. № 51.

Комплексний облік касових операцій підприємств. Рахунок 30 «Каса» призначений для узагальнення інформації про наявність та рух коштів у касах підприємства. Це активний основний рахунок балансу, який використовується для обліку поточних активів. Рахунок 30 «Грошові кошти» має такі субрахунки:

301 «Готівка в національній валюті»;

302 «Готівка в іноземній валюті».

За дебетом рахунку 30 «Готівка» відображаються кошти, що надійшли до каси підприємства, а за кредитом — виплачена (вихідна) готівка.

У таблиці 1.4 наведено ведення в бухгалтерському обліку вхідних і вихідних касових операцій з використанням рахунку 30 «Готівка».

Таблиця 1.4

Основні бухгалтерські проведення з готівковими грошовими коштами

№ п/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ) та обліковий регістр	Кореспонденція рахунків		Сума, грн.
			Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5	6
1	Готівка в національній валюті, що надійшла в касу за реалізовану продукцію і матеріальні цінності	ПКО, Відомість №1.1	301	361	1200
2	З поточного рахунку надійшли грошові кошти на видачу підзвітній особі	ПКО, Відомість №1.1	301	311	35 000
3	Суми, що надійшли від продажу облігацій	ПКО, Відомість №1.1	301	521	50 000
4	Повернення підзвітними особами невикористаних сум у національній валюті	ПКО, Відомість №1.1	301	372	80
5	Суми, що надійшли на погашення заподіяних матеріальних збитків	ПКО, Відомість №1.1	301	375	900
6	Суми, що надійшли на погашення дебіторської заборгованості персоналу за отриманими раніше позиками	ПКО, Відомість №1.1	301	377	3 000
7	Отримано готівку до каси, як внесок засновників до статутного капіталу	ПКО, Відомість №1.1	301	46	10 000
8	Надлишки в касі грошей у нац. валюті, виявлені під час інвентаризації	ПКО, Відомість №1.1	301	719	253
9	Кошти в іноземній валюті, одержані для закордонних відряджень	ПКО, Відомість №1.1	302	312	650
10	Додатна курсова різниця	ПКО, Відомість №1.1	302	714	50
11	Повернення сум працівникам на погашення переplat і виданих авансів у рахунок зарплати	ПКО, Відомість №1.1	301	66	745

Продовження таблиці 1.4

1	2	3	4	5	6
12	Внесення готівки в банк для зарахування на поточний рахунок підприємства (виручка, депонована зарплата, невикористані кошти на відрядження і господарські потреби) в національній валюті	ВКО, Журнал №1	311	301	800
13	Внесення валютних коштів для зарахування на поточний рахунок в іноземній валюті (невикористані кошти на закордонні відрядження)	ВКО, Журнал №1	312	302	300
14	Суми, здані для зарахування на поточний рахунок, у національній валюті через інкасатора	ВКО, Журнал №1	333	301	12 000
15	Виплата заробітної плати, в тому числі депонованої	ВКО, Журнал №1	66	301	8050
16	Суми, видані під звіт на господарські потреби, на відрядження, а також на відшкодування перевитрат за затвердженими авансовими рахунками в національній валюті	ВКО, Журнал №1	372	301	2 000
17	Суми виявлених при інвентаризації нестач готівки в касі	ВКО, Журнал №1	947	301	58
18	Від'ємна курсова різниця за перерахунком іноземної валюти в касі за зниження курсу НБУ	ВКО, Журнал №1	945	302	23
19	Одержано в касу кошти за відвантажену готову продукцію від покупців	ПКО, Відомість №1.1	301	361	7 000
20	Отримано готівкою цільове фінансування з бюджету	ПКО, Відомість №1.1	301	48	12 000
21	Отримано в касу короткострокову позику банку	ПКО, Відомість №1.1	301	601	5 000
22	Оплачено готівкою витрати на монтаж або ремонт основних засобів	ВКО, Журнал №1	15	301	9 000
23	Проведено передоплату за газети та журнали	ВКО, Журнал №1	39	301	350
24	Одержано готівкою аванс від покупців	ПКО, Відомість №1.1	301	681	2 000

Після отримання звіту касира бухгалтерія перевіряє правильність усіх записів у звіті, проводить кореспондування з кожним документом і заповнює журнал № 1 за кредитом за предметом 30 «Готівка» і дебетом за № 1. виписка з цього рахунку Частина, в якій реєструються кошти, отримані та направлені за цільовим призначенням. Крім того, у звіті відображається залишок готівки на початок і кінець місяця.

В кінці місяця вони підсумовують дебет і кредит рахунку 30 «Каса» і порівнюють це з оборотами відповідного рахунку, відображеними в інших журналах і відомостях. Після цього кредитові обороти касира за місяць переносяться з журналу № 1 до головної книги.

Дебетові обороти за рахунком 30 «Готівка» в головній книзі будуть відображені при розведенні відомостей з інших журналів (номерів 2, 3, 4, 7, 8, 11 та ін.). Відповідно до відомості залишок готівки в касі на кінець місяця повинен відповідати залишку в останньому касовому звіті касира за даний місяць і даним головної книги [8, С. 90].

Для здійснення будь-якої господарської операції підприємство має розраховуватися з іншим підприємством, а найшвидший спосіб розрахунку між юридичною та фізичною особами – безготівковий. У цих розрахунках банк виступає посередником між платежами клієнтів.

Під безготівковим розрахунком розуміється перерахування певної суми коштів з рахунку платника на рахунок одержувача, а також перерахування підприємством коштів, внесених готівкою в касу банку, на рахунок одержувача.

Загальна схема обліку розрахунків за банківськими рахунками наведена на рисунку 1. 1.7.

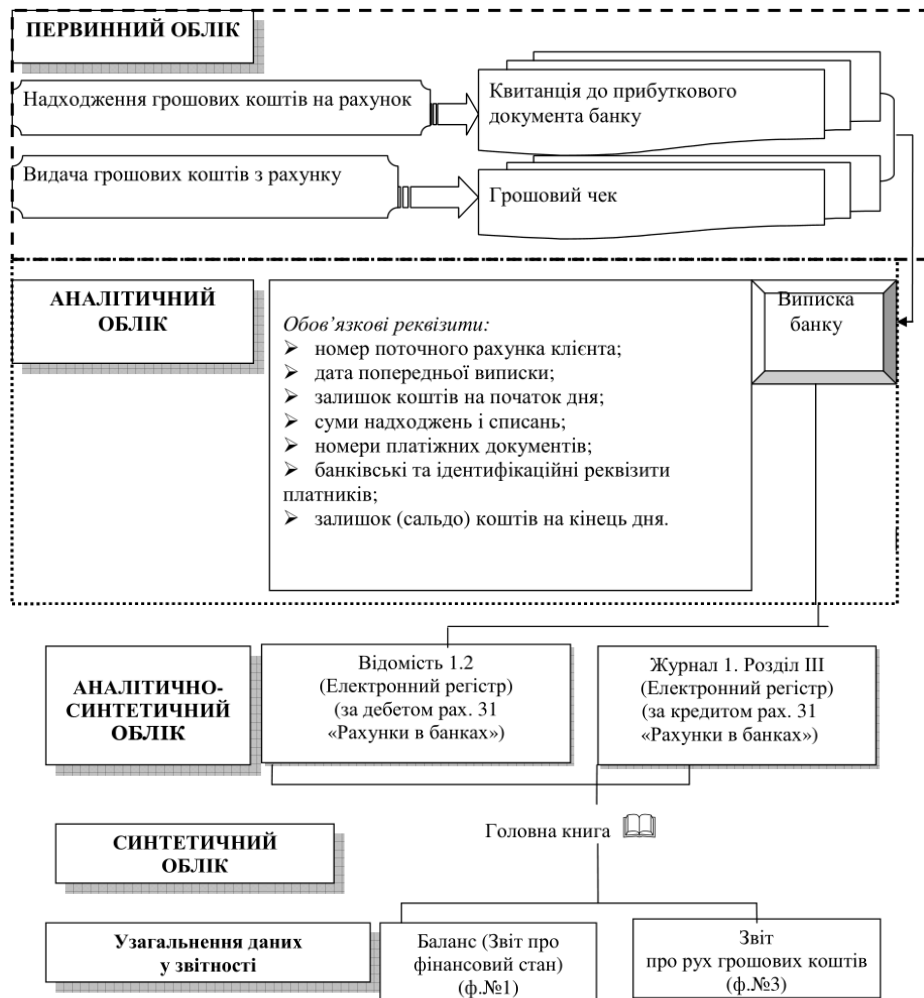

Рис. 1.7. Обліковий цикл відображення операцій на поточному рахунку в банку

За допомогою поточних та інших рахунків здійснюються безготівкові розрахунки між підприємствами та іншими юридичними та фізичними особами. Основним документом, що регламентує порядок і форми безготівкових розрахунків на підприємствах, є Директива від 21.01.2004 р. № 22 «Про безготівкові розрахунки в національній валюті в Україні» (далі — Директива № 22).

Платіжні операції можуть здійснюватися з використанням різних форм безготівкового розрахунку, зокрема:

- розписка;
- платіжне доручення;
- на оплату;
- клірингові чеки;

– спеціальні способи оплати, особливо платіжні картки (включаючи платіжні картки компаній);
- акредитив].

Безготівковий розрахунок здійснюється банком за розрахунковими документами. До них входять документи, що містять повноваження та/або запити на переказ коштів з рахунку платника на рахунок одержувача. Усі розрахункові документи мають бути складені за типовою формою, наведеною у додатку до Розпорядження № 22.

Найбільш поширеною формою розрахунків є виставлення рахунків платіжною квитанцією.

Платіжна інструкція — розрахунковий документ, який містить письмове розпорядження платника обслуговуючому банку про списання з його рахунку зазначеної суми коштів і перерахування їх на рахунок одержувача. Якщо зазначена в ньому сума не перевищує залишку на рахунку платника, банк приймає платіжне доручення та виконує його.

У платіжній квитанції необхідно заповнити всі обов'язкові реквізити, а саме: номер документа, дата видачі, найменування відправника та одержувача, номер рахунку, найменування банку відправника та одержувача, номер рахунку одержувача, сума цифрами та літерами, призначення платежу, підпис уповноваженої особи, печатка. Платіжні квитанції необхідно заповнювати українською мовою за допомогою комп'ютера або писати від руки темним чорнилом кульковою ручкою.

Виставлення рахунків здійснюється за допомогою платіжної вимоги.

Платіжна вимога - розрахунковий документ, що містить вимогу одержувача або - у разі розірвання договору - одержувача до банку, що обслуговує платника, перерахувати без згоди певну суму коштів з рахунку платника на рахунок одержувача та платника.

Відповідно до договору між банком і клієнтом, банк може списати кошти з рахунку клієнта без подання платіжних інструкцій. При цьому в договорі зазначаються умови списання договору банком, номер рахунку платника,

найменування одержувача, номер договору, підписаний платником і одержувачем, а також право одержувача розірвати договір. контракт.

Одержувач зазначає призначення платежу, найменування, номер і дату договору, укладеного з платником, який встановлює право одержувача на розірвання договору, юридичне найменування та умови, що передбачають таке розірвання.

Використовуйте розрахунок платіжного доручення.

Бланк платіжної заяви – це розрахункова відомість, яка складається з двох частин: верхня – вимога платника сплатити певну суму коштів безпосередньо платнику, нижня – розпорядження платника до служби. банку зняти із суми його рахунку зазначені ним кошти та перерахувати їх на рахунок платника.

Перша половина Запиту-доручення заповнюється бенефіціаром за формою, наведеною в Додатку 3 Директиви 22 (принаймні в двох примірниках). запит-замовлення можна через банк (згідно договору з обслуговуючим банком). Платник заповнює другу половину вимоги-доручення (якщо він згоден на оплату) і подає її в обслуговуючий банк.

Розрахунок розрахунковим чеком.

Розрахунковий чек - це розрахунковий документ, який містить письмове розпорядження власника рахунку (чекодавця) у банку-депозитарії сплатити чекодержателю суму коштів, зазначену в чеку.

Щоб мати можливість розраховуватися чеком у банку, необхідно оформити та отримати чекову книжку. Щоб оплатити чек, емітент чека зберігає кошти на окремому «чековому розрахунковому» рахунку. Для цього разом із заявою про видачу чекової книжки чекодавець подає до банку платіжні інструкції для перерахування коштів на «розрахунковий чековий» рахунок.

Чекова книжка видається на суму, що не перевищує залишку коштів на рахунку чекодавця. Чекові книжки можуть бути видані для розрахунків з конкретними постачальниками або різними постачальниками. Чеки за чековою книжкою підлягають оплаті в банк чекодержателя протягом 10 календарних днів з дати виписки чека (незалежно від дати виписки чека).

Чеки та чекові книжки є формами суворого обліку. Чеки використовуються тільки для безготівкових перерахувань з рахунку чекодавця на рахунок одержувача коштів, готівка не приймається. Компанії не можуть отримувати готівку в обмін на чеки, а також не можуть повертати готівку за суми чеків.

На практиці розрахунки чеками здійснюються таким чином. Одержувач товару (робіт, послуг), тобто платник, видає чек (є чекодавцем) і в комерційній операції переходить через банк безпосередньо до одержувача (чекодержателя). Останній пред'являє чек банку для оплати. Чеки в чековій книжці будуть пред'явлені до оплати в банк чекодержателя протягом 10 календарних днів (незалежно від дати виписки чека).

Для пред'явлення чека в банк чекодержатель відриває (відрізає) чек від чека, ставить календарний штамп на звороті чека і на чеку, підписує чек і робить відмітку про прийняття чека в розрахунковій відомості. Ця інформація зберігається у чекодержателя за формою додатка 17 до Інструкції № 22.

Пред'явлення чекодержателем до банку разом із трьома примірниками Реєстру розрахункових чеків (за формою додатка 18 до Інструкції № 22) - у чотирьох примірниках, якщо рахунки чекодавця та чекодержателя відкриті в одному банку - Якщо рахунки чекодавця та чекодержателя відкриті в різних банках.

Спосіб оплати акредитивом.

Акредитив — зобов'язання банку-емітента здійснити оплату постачальнику (бенефіціару) або уповноваженій ним особі за покупця (заявника акредитива) після надання документів, передбачених акредитивом. Банк-емітент може доручити платіж за акредитив іншим банкам.

Для розрахунків в іноземній і національній валютах використовується форма акредитива. Акредитив є зручним фінансовим інструментом, як для поставки (купівлі) певних товарів, так і для надання послуг або для виконання робіт. За своєю природою акредитив є угодою, незалежною від договору купівлі-продажу, на якому він заснований, навіть якщо акредитив містить посилання на такий договір.

Банк-емітент виписує акредитив на підставі документів, отриманих від заявника: заяви та договору, умовами якого передбачено відкриття акредитива. Умови акредитива, на який подано заявку, повинні відповідати умовам акредитива, передбаченим у договорі. У свою чергу, умови договору не повинні суперечити законодавству України, у тому числі нормативно-правовим актам Національного банку.

Для отримання платежу за акредитивом бенефіціар подає у виконуючий банк документи, що підтверджують виконання всіх умов акредитива. Якими мають бути ці документи, вказується в акредитиві. Після подання всіх документів, необхідних за умовами акредитива, бенефіціар може отримати належний йому платіж.

Перелік документів, згідно з якими здійснюється перерахування платежу за акредитивом, визначається сторонами договору. До цього переліку включаються документи, які найкраще описують виконання продавцем зобов'язань щодо поставки товару: рахунки-фактури, сертифікати якості та походження, страхові сертифікати на партію товару, що поставляється, тощо.

Рахунок 31 «Рахунки в банках» використовується для обліку чекових, валютних та інших операцій за рахунками банків. Відкривається кожним суб'єктом господарювання, який веде розрахункові операції з банком і має окремий баланс. Загальна інформація про наявність та рух коштів відображається на субрахунках: У національній валюті:

- 311 «Поточні рахунки в національній валюті»;
 - 313 «Інші рахунки в банку в національній валюті»;
 - 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті»;
- в іноземній валюті:
- 312 «Поточні рахунки в іноземній валюті»;
 - 314 «Інші рахунки в банку в іноземній валюті»;
 - 316 «Спеціальні рахунки в іноземній валюті».

Субрахунок бухгалтерського обліку 315 «Спеціальні рахунки в національній валюті» .

Призначений для обліку коштів на рахунках в електронній системі управління ПДВ, рахунках, відкритих платниками податків у Мінфіні, та інших спеціальних рахунках, відкритих у банках та/або установах Мінфіну тощо відповідно до законодавства.

На субрахунку 316 "Спеціальний валютний рахунок" ведеться облік коштів в іноземній валюті, що підлягають розподілу або додатковому попередньому контролю, у тому числі суми коштів в іноземній валюті, що відповідно до законодавства примусово продаються.

У таблиці 1.5 наведено облік операцій за банківськими рахунками.

Таблиця 1.5.

Типові проведення обліку операцій на рахунках в банку

№ п/п	Зміст господарської операції	Підстава (документ), обліковий реєстр	Кореспондуючі рахунки		Сума, грн
			Дебет	Кредит	
1	2	3	4	5	6
Поточного рахунку банку					
1	Погашено дебітором довгострокову заборгованість на поточний рахунок підприємства	Виписка банку, Відомість № 1.2	31	18	10 000
2	Передано готівку з каси в банк	ВКО, Відомість № 1.2	31	30	3 500
3	Оплачено покупцями раніше одержані цінності, роботи, послуги	Виписка банку, Відомість № 1.2	31	36	32 4000
4	Безоплатно одержано безготівкові кошти	Виписка банку, Відомість № 1.2	31	42	60 000
5	Перепродані акції власної емісії	Виписка банку, Відомість № 1.2	31	45	90 000
6	Одержано кошти цільового фінансування на будівництво	Виписка банку, Відомість № 1.2	31	48	23 000
7	Одержано довгострокову позику банку на поточний рахунок	Виписка банку, договір позики	31	50	50 000
8	Одержано фінансову допомогу на зворотній основі	Виписка банку, Відомість № 1.2	31	55	6 000
9	Одержано короткострокову позику банку	Виписка банку, Відомість № 1.2	31	60	40 000
10	Повернено постачальниками невикористані аванси	Виписка банку, Відомість № 1.2	31	63	3 800
11	Повернуто з бюджету на рахунок підприємства грошові кошти	Виписка банку, Відомість № 1.2	31	64	6 200
12	Повернуто з фондів соціального страхування на рахунок підприємства	Виписка банку, Відомість № 1.2	31	65	9 850
13	Одержано доходи майбутніх періодів	Виписка банку, Відомість № 1.2	31	69	6 900
14	Зархована на рахунок в банку виручка від реалізації продукції за касовим методом	Виписка банку, Відомість № 1.2	31	70	4 500
15	Відображено дохід від реалізації виробничих запасів, МШП	Виписка банку, договір, накладна, Відомість №	31	71	9 000

1	2	3	4	5	6
16	Зараховано на поточні рахунки інвестора дохід від участі в капіталі	Виписка банку, Відомість № 1.2	31	72	4 100
17	Зараховано на поточні рахунки суми дивідендів	Виписка банку, Відомість № 1.2	31	73	2 500
18	Зарахований дохід від реалізації основних засобів, інших необоротних активів	Виписка банку, Відомість № 1.2	31	71	4 630
19	Оплачено придбання довгострокових інвестицій (акцій, облігацій інших підприємств)	Виписка банку, Відомість № 1.2	14	31	1 452
21	Оплачено витрати на придбання і монтаж основних засобів	Виписка банку, Журнал №1	15	31	682
22	Придбано інші необоротні активи	Виписка банку, Журнал №1	18	31	1 245
23	Передано гроші з банку в касу	Виписка банку, ПКО, Журнал №1	30	31	2 000
24	Депоновано гроші на лімітовану чекову книжку, виставлений акредитив	Договір, виписка банку, Журнал №1, Відомість № 1.2	31	31	8 000
25	Перераховано гроші для придбання іноземної валюти	Виписка банку, платіжне доручення, Журнал №1	333	31	62 000
26	Повернуто передоплату покупцям	Виписка банку, платіжне доручення, договір, Журнал №1	36	31	65 000
27	Проведено передоплату постачальникам		37	31	1245000
28	Проведено передоплату за газети і журнали		39	31	5 690
29	Викуплено власні акції у акціонерів	Платіжне доручення, Журнал №1	45	31	6 200
30	Проведено перерахування коштів за рахунок раніше створеного резерву	Платіжне доручення, Журнал №1	47	31	9 850
31	Використано суми цільового фінансування	Платіжне доручення, Журнал №1	48	31	6 900
32	Повернуто банку довгострокову позику	Платіжне доручення, договір, Журнал №1	50	31	4 500
33	Погашено заборгованість за раніше виданим векселем		51	31	9 000
34	Погашення заборгованості за зобов'язаннями за облігаціями		52	31	4 100
35	Погашено довгострокову заборгованість перед орендодавцем з оренди		53	31	2 500
36	Погашено довгострокові зобов'язання перед різними кредиторами		55	31	1200
37	Погашено короткострокові позики банку	Платіжне доручення, договір, Журнал №1	60	31	35 000
38	Погашено заборгованість за раніше виданими векселями		62	31	50 000
39	Проведено розрахунки з постачальниками	Платіжне доручення, рахунок, договір, Журнал №1	63	31	90 000
40	Погашено заборгованість передбюджетом	Платіжне доручення, Журнал №1	64	31	22170
41	Сплачено єдиний внесок на соцстрахування	Платіжне доручення, Журнал №1	65	31	1 200

1	2	3	4	5	6
42	Перераховано суми заробітної плати на особисті рахунки працівників	Платіжне доручення, відомість зарплати, Журнал №1	66	31	35 000
43	Перераховано дивіденди учасникам	Платіжне доручення, Журнал №1	67	31	50 000
44	Проведено розрахунки з іншими кредиторами за раніше надані послуги	Платіжне доручення, договір, акт звірки, Журнал №1	68	31	90 000
45	Оплачено загальновиробничі витрати	Платіжне доручення, акт, договір, Журнал №1	91	31	90 000
46	Оплачено адміністративні витрати		92	31	3 000
47	Оплачено витрати на збут		93	31	1 200
48	Оплачено витрати іншої операційної діяльності		94	31	35 000
49	Оплачено фінансові витрати		95	31	50 000
50	Оплачені інші витрати		97	31	90 000
При розрахунках чеками з лімітованої чекової книжки					
51	Зараховано на рахунок чекової книжки кошти з поточного рахунку	Платіжне доручення, виписка банку, Журнал №1, Відомість № 1.2	313	311	1200
52	Оплачено чеком аванс за товари		63	313	35 000
53	Повернуто залишок невикористаних коштів за чековою книжкою	Платіжне доручення, виписка банку, Журнал №1, Відомість № 1.2	311	313	50 000
При розрахунках корпоративними картками					
54	Сплачено банку за виготовлення корпоративної картки та її обслуговування	Платіжне доручення, Журнал №1	377	311	5 690
55	Послуги банку віднесено на витрати	Виписка банку, Журнал №1	92	311	6 200
56	Перераховано кошти на картковий рахунок	Платіжне доручення, Журнал №1, Відомість № 1.2	313	311	9 850
57	Отримано кошти з корпоративної картки підзвітною особою	Квитанція, Журнал №1	372	313	6 900
58	Здійснено оплату товарів (робіт, послуг) за допомогою картки	Авансовий звіт, Журнал №1	372 63 641	313 372 644	4 500
При розрахунках акредитивами					
60	Відкриття акредитива банком-емітентом на користь продавця	Договір, Журнал №1, Відомість № 1.2	313	311	63 000
61	Перерахування коштів банку для 100% покриття акредитиву	Платіжне доручення, Журнал №1, Відомість № 1.2	313	311	8 300
62	Утримання банком-емітентом комісії за відкриття акредитива	Виписка банку, Журнал №1	93	313	9 600
63	Перерахування платежу від банку-емітента за акредитивом	Виписка банку, Журнал №1	631	313	45 000
При використанні спец рахунків					
64	Перераховано кошти на ПДВ-рахунок з поточного рахунку	Платіжне доручення Виписка банку, Журнал №1, Відомість № 1.2	315	311	1200
65	Списано грошові кошти в рахунок оплати податкових зобов'язань з ПДВ	Платіжне доручення Виписка банку, Журнал №1	641	315	35 000
66	Отримано бюджетне відшкодування ПДВ / помилково зараховані грошові кошти з ПДВ-рахунку на підставі заяви про повернення суми бюджетного відшкодування, яка відображається у податковій декларації	Виписка банку, Журнал №1, Відомість № 1.2	311	315	50 000

Аналіз та облік рахунків 31 «Рахунки в банках» може здійснюватися за типом рахунку, відкритого в установі банку. Він повинен мати можливість визначати щоденні залишки готівки на банківських рахунках, їх рух за певний період часу, а також визначати, що накопичення готівки перевищує її мінімальну вимогу для розміщення у високоліквідних активах.

Господарські дані банківського рахунку систематизуються в Журналі № 1 (Кредит 31) та Звіті 1.2 (Дебет 31) або в електронному реєстрі - у формі автоматичного обліку.

Супровідні банківські виписки та розрахункові документи, що підтверджують зарахування або списання коштів на рахунку (платіжні доручення, платіжні вимоги тощо), як підстава для складання спеціального реєстру.

Зовнішньоекономічні підприємства відкривають валютні рахунки. Відкрийте окремий банківський рахунок для кожної іноземної валюти (USD, EUR тощо). Відповідно до цього банки надають підприємствам окремі виписки з рахунків за датами певних грошових операцій. Для здійснення зовнішньоекономічної діяльності (експорт, імпорт товарів, спільна діяльність, лізинговий бізнес тощо) українські компанії-резиденти використовують іноземну валюту як засіб розрахунків з іноземними партнерами (нерезидентами).

Основним документом, який визначає порядок та умови використання резидентами і нерезидентами України готівкової іноземної валюти, є Положення про порядок використання готівкової іноземної валюти в Україні, затверджене постановою ВР України № 200. Банку України від 30 травня 2007 року (далі - Положення № 200).

Банк здійснює видачу готівкової іноземної валюти з поточного рахунку підприємства на підставі таких документів:

- 1) Подати заявку на видачу готівки;
- 2) Видати довіреність уповноваженому представнику підприємства на інкасацію іноземної валюти в касі уповноваженого банку;

3) Розрахунковий лист, який повинен містити інформацію про списання коштів з поточного рахунку: мета відправлення, ПІБ валютного стягувача, розрахунок комісії.

РОЗДІЛ II. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ПрАТ «ІНДАР» ТА ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ ЕКОНОМІЧНОГО АНАЛІЗУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

2.1. Організаційно-економічна характеристика і організація обліку на ПрАТ «Індар»

ПрАТ «Індар» створено шляхом злиття майна учасників відповідно до статуту та конституційного договору відповідно до Господарського кодексу України [18]. Підприємство є юридичною особою згідно із законодавством України та набуло прав юридичної особи з дати державної реєстрації 31 жовтня 1997 року. Це самостійний господарюючий суб'єкт із самостійним балансом, розрахунками, валютним та іншим рахунком у банках, що діє на засадах господарського обліку, самофінансування, самоокупності.

Юридична адреса: 02099, м. Київ, вул., Зрошення, Буд. 5.

Підприємства створюються для задоволення потреб суспільства в лікарських препаратах, для отримання прибутку, а також для реалізації соціально-економічних інтересів засновників і членів трудового колективу на основі отриманого прибутку.

Відповідно до КВЕД, основними видами діяльності ПрАТ «Індар» є:

21.20 Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів.

Підприємство створено для здійснення діяльності з виробництва високоефективних лікарських засобів з метою насичення ринку інсулінів, що надасть можливість хворим на цукровий діабет лікуватися препаратами виробництва підприємства.

Багаторічний досвід використання, фундаментальні наукові дослідження та новітні технології виробництва підтверджують високу якість продукції, що робить ПрАТ «Індар» національним лідером у сфері допомоги хворим на діабет та важкими захворюваннями в суспільстві.

Оперативне керівництво поточною діяльністю ПрАТ «Індар» здійснює генеральний директор, який призначається на посаду та звільняється з посади засновником.

Щодо особливостей організації бухгалтерського обліку ПАТ «Індар», то перед підприємствами стоять такі завдання: забезпечити правильне відображення господарських операцій і фінансових результатів господарської діяльності в бухгалтерському обліку на основі раціонального документообігу, комп'ютеризації, прийняття прогресивні форми і методи бухгалтерського обліку, що забезпечують ефективність обліку.

Ведення бухгалтерського обліку підприємства покладається на бухгалтерію підприємства на чолі з головним бухгалтером. Заступник головного бухгалтера відповідає за правильність ведення виробничо-експлуатаційного, оборотно-сальдового та іншого інформаційного обліку підприємства. Бухгалтерський облік веде комплексний та аналітичний облік запасів і готової продукції, контролює їх витрачання.

ПрАТ «Індар» самостійно визначає облікову політику підприємства, оформлену керівником.. У наказі встановлюються обрана суб'єктами господарювання форма бухгалтерського та управлінського обліку, призначення працівників, уповноважених підписувати документи, правила документообігу, складаються бухгалтерські та інші плани роботи.

Відповідно до затвердженої облікової політики базове підприємство використовує автоматизовану форму обліку, під час проведення аналізу з використанням комп'ютерної програми «1С: «Бухгалтерія 8.3» для складання звітності та звітності перед Держфінслужбою та Держстатом – програму М.е.doc для проведення розрахунків та контроль грошових потоків - клієнт банку. Важливою частиною облікової політики ПрАТ «Індар» є формування методики обліку виробничих запасів та їх відображення у фінансовій звітності.

Для узагальнення інформації про фінансово-господарську діяльність ПрАТ «Індар» проаналізуємо фінансові результати його діяльності. Основним

джерелом аналізу є Звіт № 2 Звіт про фінансові результати (Звіт про загальний дохід).

Аналіз фінансових результатів ПАТ «Індар» у 2021-2022 роках наведено в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз фінансових результатів діяльності підприємства ПрАТ «Індар»
за 2021-2022 рр., тис. грн.

Показники	2020 рік	2021 рік	Відхилення, 2021/2020	
			Абс., +,-	Відн., %
1	2	3	4	5
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	753184	689417	-63767	-8,47
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	531762	447911	-83851	-15,77
Валовий прибуток	221422	241506	20084	9,07
Інші операційні доходи	42710	45955	3245	7,60
Адміністративні витрати	69508	62925	-6583	-9,47
Витрати на збут	113405	79667	-33738	-29,75
Інші операційні витрати	79752	103837	24085	30,20
Фінансовий результат від операційної діяльності	1467	41032	39565	2697,00
Інші витрати	16	10	-6	-37,50
Фінансовий результат до оподаткування	1451	41022	39571	2727,15
Витрати (дохід) з податку на прибуток	707	9195	8488	1200,57
Чистий фінансовий результат	744	31287	30543	4105,24

Це видно з табл. 2.1. Зміна показників діяльності ПрАТ «Індар» за 2021-2022 роки. Порівняно з 2021 роком чистий дохід від реалізації у 2022 році зменшився на 63,787 млн гривень. (8,47%). Собівартість продукції за цей період зменшилась на 83851 тис. грн. (15,77%). При цьому порівняно з 2021 роком валовий прибуток зріс на 20,084 млн гривень. (9,07%).

Порівняно з 2021 роком операційний дохід ПрАТ «Індар» у 2022 році зростає на 3 245 тис. грн. (7,60%). Порівняно з 2021 роком адміністративно-збутові витрати у 2022 році зменшено на 6 583 тис. грн, що позитивно вплинуло на фінансові результати компанії. (9,47%) та 33738 тис. грн. (29,75%) відповідно. Але при цьому зросли інші операційні витрати на 24 085 тис. грн. (30,20%), що є негативним результатом. Порівняно з 2021 роком фінансовий результат операційної діяльності у 2022 році зріс на 39,565 млн гривень. (2697,00%).

Інші збори для ПрАТ «Індар» у 2022 році будуть зменшені на 6 тис. грн порівняно з 2021 роком. (37,50%). Це призвело до збільшення фінансового результату до оподаткування на 39,571 мільйона гривень. (2727,15%).

У 2022 році чистий прибуток ПрАТ «Індар» збільшиться на 30 543 тис. грн. (4105,24%) Порівняно з 2021 роком сума становить 31,287 млн грн.

Як видно з аналізу, відбулася позитивна зміна в діяльності ПрАТ «Індар» зі зменшенням чистого доходу від реалізації продукції та, навпаки, збільшенням чистого прибутку. Тому для покращення фінансово-господарської діяльності керівництву корпорації необхідно продовжувати пошук резервів заощаджень, впроваджувати заходи для збільшення доходів та пільги для покупців.

Стратегія ПАТ «Індар» полягає у задоволенні потреб та очікувань клієнтів та утриманні лідерських позицій на фармацевтичному ринку.

2.2 Аналіз виробничо-господарської діяльності ПрАТ «Індар» за 2021-2022 рр.

Аналітична робота ПАТ «Індар» спрямована на забезпечення прийняття ефективних управлінських рішень щодо виробничо-господарської діяльності підприємств та їх фінансового стану.

Аналіз показників виробничо-господарської діяльності дозволяє оцінити результати господарської діяльності, визначити тенденції зміни цих показників, виявити недоліки в роботі підприємств та їх причини.

Аналіз показників виробничо-господарської діяльності

ПрАТ «Індар» за 2021-2022 рр.

Показники	Од. виміру	2021 рік	2022 рік	Відхилення, 2022/2021	
				Абс., +/-	Відн., %
1	2	3	4	5	6
Обсяги виробництва продукції:					
- у натуральній формі	тис. штук	13804	14376	572	4,14
- у грошовій формі	тис.грн.	716079	747323	31244	4,36
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	тис.грн.	753184	689417	-63767	-8,47
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	тис.грн.	531762	447911	-83851	-15,77
Витрати на 1 грн. реалізованої продукції	коп.	70,60	64,97	-5,63	-7,97
Валовий прибуток	тис.грн.	221422	241506	20084	9,07
Чистий фінансовий результат	тис.грн.	744	31287	30543	4105,24
Середня спискова чисельність персоналу	чол.	358	327	-31	-8,66
Фонд оплати праці	тис.грн.	117652	103758	-13894	-11,81
Середньомісячна зарплата	грн.	27386,41	26441,90	-944,51	-3,45
Середньорічна вартість основних засобів	тис.грн	241008	263963,5	22955,5	9,52
Середньорічна продуктивність праці	тис.грн./чол.	2103,87	2108,31	4,44	0,21

Фізична продукція у 2022 році порівняно з 2021 роком зросла на 572 тис. одиниць (4,14%), а валютна на 31,244 млн гривень. (4,36%).

Порівняно з 2021 роком чистий дохід від реалізації у 2022 році зменшився на 63,767 млн гривень. (8,47%). Собівартість реалізованої продукції за цей період зменшилась на 83851 тис. грн. (15,77%). 1 грн комісії. Порівняно з 2021 роком відпускна ціна продукції у 2022 році буде знижена на 5,63 коп. (7,97%). Порівняно з 2021 роком валовий прибуток підприємств зріс на 20,084 млн гривень. (9,07%). У

2022 році ПАТ «Індар» отримало 31 287 тис. грн. Чистий прибуток, понад 30 543 тис. грн. (4105,24%) порівняно з 2021р.

У 2022 році буде в середньому 327 штатних бухгалтерів, що на 31 або 8,66% менше, ніж у 2021 році. Фонд оплати праці за 2022 рік зменшено на 13 894 тис. грн. (11,81%) порівняно з 2021 роком. З іншого боку, середньомісячна заробітна плата працівників у 2021 році зменшиться з 117 652 грн до 26 441,90 грн. 2022 рік.

Середньорічна вартість основних засобів у 2022 році становить 263,9635 млн грн, або 22,9555 млн грн. (9,52%) більше, ніж у 2021 році.

Середньорічна продуктивність праці у 2022 році порівняно з 2021 роком зростає на 4,44 мільйона гривень. (15,67%). Таким чином, підприємство ефективно використовує наявні ресурси та має перспективи розвитку в майбутньому.

У результаті показник фінансово-господарської діяльності ПрАТ «Індар» у 2022 році, як показує аналіз, зміниться в негативну сторону. Проте, завдяки сильній працездатності команди, компанія продовжує працювати без збоїв і має гарну перспективу розвитку.

Важливим етапом аналізу діяльності підприємства є оцінка його фінансового стану за набором показників, а саме: показники оцінки майнового стану; показники ліквідності та платоспроможності; показники фінансової стійкості; показники ефективності. . Індекс прибутку.

У поточному періоді діяльності підприємства рентабельність активів і власного капіталу в розрахунку на чистий прибуток зросла на 5,55% і 270,02% відповідно.

Рентабельність реалізації продукції зросла на 5,63% по прибутку від реалізації і на 4,44% по чистому прибутку.

Аналіз показників прибутковості свідчить про підвищення ефективності бізнесу.

Одним з етапів фінансового аналізу ПрАТ «Індар» є оцінка ліквідності та платоспроможності підприємства.

2.3. Теоретико-методичні основи та практичний аналіз розрахунків із покупцями та замовниками підприємства

Підприємства в сучасному бізнес-середовищі мають систематичну заборгованість перед вітчизняними та іноземними постачальниками та покупцями. У зв'язку з цим велике значення для ефективної діяльності будь-якого підприємства має своєчасний, повний і правильний аналіз розрахункових взаємовідносин підприємства з дебіторською та кредиторською заборгованістю.

Аналізуючи облікові відносини підприємства, зауважимо, що дебіторська заборгованість включає залишок виданих авансових платежів (і, якщо вони видані в інших звітних періодах, надходження матеріальних активів і податкові кредити для придбання матеріальних активів). Тому для аналізу розрахунків з постачальниками рекомендується аналізувати дебіторську та кредиторську заборгованість.

Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості проводиться на підставі даних аналітичного обліку за рахунками категорії 3 та категорії 6 і передбачає:

- оцінювати розмір і динаміку дебіторської та кредиторської заборгованості, порівнюючи їх розмір на початок і кінець звітного періоду або між звітними періодами;
- вивчити вихідну структуру дебіторської та кредиторської заборгованості, щоб уточнити стан виставлення рахунків та платіжної дисципліни.

Аналіз дебіторської та кредиторської заборгованості слід проводити з двох напрямків:

- аналіз контрагентів (постачальників) для визначення їх плато та кредитних можливостей;
- внутрішній аналіз – визначення можливостей надання комерційних кредитів та підтримки ліквідності.

У найзагальнішому вигляді зміни дебіторської та кредиторської заборгованості за звітний період можна охарактеризувати горизонтальним і вертикальним аналізом балансу.

Основними завданнями аналізу кредиторської заборгованості є:

- перевірка достовірності та юридичної обґрунтованості сум кредиторської та дебіторської заборгованості на балансі підприємства;- перевірка дотримання облікової та фінансової дисципліни;

- перевірка правильності кількості відвантажених і отриманих матеріальних цінностей та повноти їх списання, наявності підтвердних документів при здійсненні розрахункових операцій та правильності їх оформлення;

- перевірка своєчасності та правильності пред'явлення та подання претензій до боржників, а також організаційний контроль за їх діями та перевірка організаційного порядку, відшкодування збитків та іншої заборгованості, пов'язаної з розрахунковими відносинами;

- правильність розрахунків з банками, фінансовими та податковими органами, позабюджетними фондами, головними установами, іншими установами та підрозділами інституційних структур, закріплених на окремих балансах: правильність та обґрунтованість сум кредиторської заборгованості та зобов'язань вкладників, у тому числі простроченої кредиторської заборгованості та вкладників. зобов'язання;

- реальність заборгованості по заробітній платі перед робітниками і службовцями, звірка з робітниками і службовцями шляхом безготівкових перерахувань;

- чи вжито заходів щодо стягнення дебіторської заборгованості в установленому порядку;

- розробити рекомендації щодо спрощення розрахунків і скорочення кредиторської заборгованості.

Важливо проаналізувати борг з точки зору термінів погашення.

Статуси кредиторської заборгованості представляють відносини виставлення рахунків з постачальниками, бюджетами, робітниками та службовцями. Вивчаючи суми, розрахункові документи за акцептованими та невідфактурованими постачальниками, слід мати на увазі, що їх величина значною мірою залежить від рівномірності та обсягу поставок на кінець звітного періоду, використовуваних таблиць та порядку розрахунків. і т.д.

ПрАТ «Індар» вчасно погашає кредит, тому простроченої заборгованості перед постачальниками підприємство не має.

При аналізі причин фінансової складності рекомендується детально розглянути фактори, що впливають на збереження власних оборотних коштів, перенакопичення нормативних оборотних залишків на вартість ТМЦ, виникнення дебіторської та кредиторської заборгованості.

Аналіз розрахунків з постачальниками і підрядниками, покупцями і замовниками є прямим відображенням результатів розрахунків підприємств, що передбачає вивчення структури, складу та динаміки поточних зобов'язань.

Аналітична таблиця за даними ПрАТ «Індар» аналізу складу, структури та динаміки заборгованості (кредиторської) наведено у табл. 2.7.

Таблиця 2.7

Аналіз складу, структури та динаміки заборгованості по розрахунках
(кредиторської)

№	Показник	2021 рік		2022 рік		Відхилення (+,-)	
		тис. грн.	%	тис. грн.	%	Абсолютне, тис. грн.	За питомою вагою, %
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Короткострокові кредити банків	-	-	-	-	-	-
2.	Поточна кредиторська заборгованість за :						
2.1	- довгостроковими зобов'язаннями	-	-	-	-	-	-
2.2	- товари, роботи, послуги	476166	96,00	460340	86,20	-15826	-9,80
2.3	- розрахунками з бюджетом	124	0,02	5716	1,07	5592	1,05

Продовження таблиці 2.7

1	2	3	4	5	6	7	8
---	---	---	---	---	---	---	---

2.4	- розрахунки з оплати праці	119	0,02	7635	1,43	7516	1,41
2.5	- одержаними авансами	7942	1,60	16235	3,04	8293	1,44
3.	Поточні забезпечення	10991	2,22	39029	7,31	28038	5,09
4.	Інші поточні зобов'язання	668	0,13	5111	0,96	4443	0,82
Всього		496010	100	534066	100	38056	-

З наведеної таблиці можемо відмітити, що досліджуване підприємство не має короткострокових банківських кредитів і довгострокових зобов'язань.

Серед зобов'язань найбільшу частку поточних зобов'язань займає кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги 476 166 тис. грн. (96,00%) у 2021 році та 86.20% у 2022 році 460 340 грн. Збільшення зобов'язань на 38056 тис. грн. свідчить про те, що ПрАТ «Індар» не зможе вчасно розрахуватися з поточними боргами.

Розрахунки з бюджетом на 2022 рік становив 5716 тис. грн., на 2021 рік – 124 тис. грн. У 2021 році ПрАТ «Індар» не має заборгованості з податку на прибуток свідчить про те, що досліджуване підприємство є менш прибутковим в 2021 році, ніж у 2020 році.

Невиконання умов договору та несвоєчасне підтвердження виниклої заборгованості призвело до значного збільшення дебіторської заборгованості та, як наслідок, погіршення фінансового стану підприємства. Дебіторська заборгованість - це управління поточними ресурсами компанією або відстрочка суми, яку компанія повинна отримати від контрагента.

Завданням аналізу дебіторської заборгованості є вивчення та оцінка:

- структура дебіторської заборгованості;
- склад дебіторської заборгованості в поточних ресурсах;
- правильність заборгованості;
- правильність обліку дебіторської заборгованості;
- обґрунтованість і платоспроможність заборгованості;

- вплив дебіторської заборгованості на прибуток підприємства;
- знайти шляхи зниження дебіторської заборгованості;
- пошуку нових шляхів збільшення фінансових активів.

За допомогою аналізу формуються стратегія і тактика розвитку підприємства, конкретизуються плани і управлінські дії, перевіряється виконання, виявляються ресурси для підвищення якості управління, оцінюється діяльність підприємств, підрозділів і співробітників.

Невід'ємною частиною фінансової оцінки підприємства є аналіз стану дебіторської та кредиторської заборгованості.

Для підвищення обчислювальної дисципліни використовуються методи загального аналізу та факторного аналізу. Основними етапами аналізу стану дебіторської заборгованості є:

1. Визначення абсолютної величини дебіторської заборгованості підприємства за період аналізу.
2. Розрахунок абсолютних і відносних відхилень і зміни їх питомої ваги.
3. Методика розрахунку частки дебіторської заборгованості в загальній ліквідності підприємства.
4. Оцінка корпоративних розрахунків за видами - розрахунки з дебіторами або кредиторами, розрахунки з персоналом, розрахунки з бюджетом, а також дебіторська та кредиторська заборгованість за розрахунками.
5. Аналіз абсолютних та відносних змін для кожного типу розрахунку.
6. Показники для оцінки питомої ваги різноманітних витрат підприємства в загальних витратах.
7. Оцінити формування та швидкість погашення дебіторської та кредиторської заборгованості.
8. Оцінити зміни обсягу та структури.

Аналіз дебіторської заборгованості організації дозволяє оцінити суму доходів, які можуть бути отримані у вигляді пені, штрафів, пені від боржників, які прострочили плату. При аналізі насамперед необхідно вивчити динаміку дебіторської заборгованості суб'єкта господарювання.

Аналітична таблиця проведення аналізу складу, структури і динаміки дебіторської заборгованості за даними досліджуваного ПрАТ «Індар» наведено в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз складу, структури і динаміки заборгованості (дебіторської)

Показник	2021 рік		2022 рік		Відхилення (+,-)	
	тис. грн.	%	тис. грн.	%	Абсолютне, тис. грн.	За питомою вагою, %
1	2	3	4	5	6	7
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	137059	59,87	92917	58,22	-44142	-1,65
Дебіторська заборгованість за розрахунками :	-	-	-	-	-	-
- за виданими авансами	53970	23,58	9563	5,99	-44407	-17,58
- з бюджетом	25312	11,06	46531	29,16	21219	18,10
- у тому числі з податку на прибуток	1165	0,51	-	-	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	11414	4,99	10579	6,63	-835	1,64
Усього	228920	100,00	159590	100,00	-69330	

Аналіз дебіторської заборгованості ПрАТ «Індар» показує, що у 2021 році дебіторська заборгованість за товари, роботи та послуги становила 137059 тис. грн, а у 2022 році – 92 917 тис. грн., дебіторська заборгованість в поточному періоді зменшилась на 44142 тис. грн.

Важливу питому вагу займає інша поточна дебіторська заборгованість за виданими авансами 53 970 тис. грн. (23,58%) у 2021 році та 9 563 тис. грн. (5,99%) у 2022 році з абсолютним відхиленням -44 407 тис. грн., що свідчить про позитивну динаміку розрахунків з покупцями та замовниками.

Основною метою аналізу будь-якої сторони фінансово-господарської діяльності підприємства є виявлення негативних тенденцій у його фінансовому стані, пошук резервів підвищення ефективності діяльності, обґрунтування управлінських рішень, моніторинг усіх аспектів господарської діяльності та доцільності нововведень. Результати фінансового аналізу є основою для формування фінансової політики підприємства, комплексу заходів, вибору фінансових механізмів досягнення поставлених перед фінансовим менеджментом цілей.

Далі проаналізовано основні показники стану, якості та ліквідності дебіторської заборгованості ПрАТ «Індар» (табл. 2.9).

Таблиця 2.9

Аналіз основних показників, які характеризують стан, якість, ліквідність дебіторської заборгованості ПрАТ «Індар» за 2021-2022 рр.

№ п/п	Показник	2021 р	2022 р	Абсолютне відхилення, +/-	Темп приросту, %
1	2	3	4	5	Е
1	Оборотність дебіторської заборгованості	30,58	13,94	-16,64	-54,41
2	Частка дебіторської заборгованості у загальному обсязі поточних активів	12,37	15,24	2,87	23,20
3	Відношення середньої величини дебіторської заборгованості до виручки від реалізації	0,033	0,072	0,039	118,18
4	Термін оборотності (період погашення) дебіторської заборгованості	11,77	25,83	14,06	119,46

Таблиця 2.9. демонструє динаміку основних показників, які було розраховано при аналізі дебіторської заборгованості ПрАТ «Індар» за 2021-2022 рр. Термін оборотності підвищився у 2022 р і склав 25,83 в порівнянні з 11,77 у 2021 році. Це є позитивним для підприємства, адже це означає, що дебіторська заборгованість погашалась у 2022 році швидше ніж у попередньому 2021 р.

Що ж до частки дебіторської заборгованості у балансі підприємства, то у 2022 році ця частка збільшилась з 12,37% до 15,24% . Що є безумовно негативним для досліджуваного ПрАТ «Індар».

РОЗДІЛ III. МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ ІЗ ПОКУПЦЯМИ ТА ЗАМОВНИКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Завдання та методи аудиту розрахунків із покупцями та замовниками підприємства проведення

Міжнародні стандарти аудиту (IAS) розшифровуються як Міжнародні стандарти контролю якості, аудиту, огляду, інших гарантій та супутніх послуг, що є міжнародним професійним стандартом для аудиторської діяльності. Вони видаються Міжнародною федерацією бухгалтерів через Раду з міжнародних стандартів аудиту та надання впевненості.

Метою стандарту є забезпечення:

- гарантія високого рівня якості аудиторських послуг;
- в нових наукових досягнень в аудиторську практику;
- високий авторитет професії аудитора;
- зв'язок між елементами та процесами в циклі аудиту;
- вирішувати суперечки між аудиторами та клієнтами, яких вони обслуговують, і визначати рівень відповідальності аудитора;
- користувачі аудиторської інформації, які розуміють процес аудиту.

ISA розроблено постійним Комітетом з міжнародної аудиторської практики (IPA) IFB. З 1 квітня 2002 року КМРА змінив свою назву на Комітет з надання гарантій.

Чинна версія МСА має наступну *структуру*:

- Міжнародні стандарти контролю якості (МСКЯ);
- Міжнародні стандарти аудиту (МСА) – 200-899:
 - 1) «Загальні принципи та відповідальність»
 - 2) «Оцінка ризиків та дії у відповідь на оцінені ризики»;
 - 3) «Аудиторські докази»;
 - 4) «Використання роботи інших фахівців»;
 - 5) «Аудиторські висновки та звітність»;
 - 6) «Спеціалізовані сфери»;

- Нотатки з міжнародної практики аудиту (НПМА);
- Міжнародний стандарт рецензійних завдань;
- Завдання з надання впевненості, які не є аудитом або оглядом історичної фінансової інформації;
- International Assurance Engagement Standard (IAS);
- Міжнародний стандарт супутніх послуг (ISSP).

Рахункова палата України рішенням від 24 грудня 2014 року № 304/1 затвердила обов'язковість використання міжнародних стандартів контролю якості, аудиту, експертизи, інших гарантій та підтвердження як національних стандартів аудиту при виконанні завдань з 1 січня, 2015 Супутні послуги (видання 2013).

За формою і метою аудиту аудит поділяється на зовнішній (незалежний) і внутрішній, субординаційний.

Зовнішній аудит — це незалежна перевірка підконтрольного підприємства, яка здійснюється на підставі договору з підприємством-клієнтом. Метою такого аудиту є перевірка законності господарських операцій, достовірності фінансової звітності, бухгалтерського балансу, а також визначення відповідності бухгалтерського обліку встановленим стандартам і процедурам.

Внутрішній аудит полягає у перевірці відповідності господарської діяльності, що здійснюється підприємством, вимогам нормативних документів з бухгалтерського обліку. Його мета — удосконалення організації та управління виробництвом, пошук резервів підвищення ефективності підприємства.

Зовнішні аудиторі використовують результати діяльності внутрішніх аудиторів. Оцінка функції внутрішнього аудиту може істотно вплинути на висновок зовнішнього аудитора про можливе використання результатів роботи внутрішнього аудитора. Співпрацюючи з внутрішніми аудиторами, зовнішні аудиторі можуть значно підвищити ефективність аудиту.

Таблиця 2.10 показує відмінності між внутрішнім і зовнішнім аудитом

Таблиця 2.10

Відмінності між внутрішнім і зовнішнім аудитом

Елементи	Внутрішній аудит	Зовнішній аудит
1	2	3
Межі, об'єкт	Визначається керівництвом. На початку розвитку метою було забезпечення збереженості активів і недопущення збитків. Сьогодні увага акцентується на функціональному аудиті інформаційних систем	Визначається статутом. Домінує аудит фінансової звітності та достовірності інформації. У деяких країнах розвивається операційний аудит
Кваліфікація	Визначається вимогами управлінської структури. Має менший ступінь незалежності та більш низький професійний рівень	Суворо визначається Законом України "Про аудиторську діяльність", має вищий ступінь незалежності
Мета	Визначається керівництвом або планами внутрішніх аудиторів	Впливає із закономірностей, інтерпретацій судових інстанцій, а також зовнішніх потреб
Об'єкт	Активи, пасиви, господарські процеси та їх відображення в обліку, звітності	Достовірність фінансової звітності при підтверджувальному аудиті
Суб'єкт	Працівники відділів внутрішнього аудиту, підлеглі керівництву підприємства	Незалежні аудитори, які мають сертифікат та свідоцтво про внесення до реєстру осіб, які мають право займатися аудиторською діяльністю
Постановка завдань	Визначається керівництвом, виходячи з потреб управління	Визначається договором між незалежними сторонами: суб'єктом господарювання й аудитором (аудиторською фірмою)
Інформаційна база аудиту	Фінансова та не фінансова інформація про реальні процеси підприємства	Фінансова звітність і дані поточного бухгалтерського обліку процесів господарювання
Організація роботи	Виконання конкретних завдань керівництва	Визначається аудитором самостійно, виходячи із загальноприйнятих норм і правил аудиту
Затвердження планів аудиту	Керівництвом підприємства	Керівництвом аудиторської фірми
Звітність	Перед керівництвом підприємства у формі звітів, аналітичного огляду, експертиз стосовно об'єктів, що перевірялися.	Аудиторський звіт передається клієнту, аудиторський висновок може бути оприлюднений.

Зовнішні аудитори використовують результати діяльності внутрішніх аудиторів. Оцінка функції внутрішнього аудиту може істотно вплинути на висновок зовнішнього аудитора про можливе використання результатів роботи внутрішнього аудитора. Співпрацюючи з внутрішніми аудиторами, зовнішні аудитори можуть значно підвищити ефективність аудиту.

Незалежний аудитор або аудиторська фірма, яка проводить аудит, повинна знати про діяльність внутрішніх аудиторів фірми. Внутрішні аудитори під контролем незалежного аудитора можуть виконувати окремі завдання під час річного аудиту. Але

відповідальність за висновки, зроблені за результатами перевірки, несуть виключно незалежні аудитори. Взаємозв'язок між зовнішнім аудитом і внутрішнім аудитом показано на малюнку.

Рис. 3.1. Схема взаємозв'язку зовнішнього та внутрішнього аудиту

В умовах ринку комерційні суб'єкти вступають у договірні відносини щодо власності, використання коштів, комерційних операцій та інвестицій.

Розумна організація контролю за станом розрахунків за товарними операціями сприяє зміцненню договірної та розрахункової дисципліни, виконанню

зобов'язань щодо поставки продукції встановленого сорту та якості, підвищенню відповідальності за дотримання платіжної дисципліни, зниженню дебіторської та кредиторської заборгованості, прискоренню роботи. Отже, капітал можна покращувати, а також приймати узгоджені та ефективні управлінські рішення.

Аудит в Україні регулюється Законом України «Про аудит» та Міжнародними стандартами контролю якості, аудиту, експертизи, іншого надання впевненості та супутніх послуг (далі — Міжнародні стандарти аудиту (МСА)), встановленими Міжнародною федерацією бухгалтерів.

Окремого стандарту, який би регулював перевірку боргів і поточних зобов'язань, немає, тому при проведенні аудиту аудитор повинен керуватися загальними вимогами до проведення аудиту, викладеними в Міжнародних стандартах аудиту.

Аудит дебіторської та кредиторської заборгованості не тільки оцінює диверсифікацію ресурсопостачання та реалізації продукції, виявляє прострочені зобов'язання, а й виявляє слабкі місця в системах бухгалтерського обліку та внутрішнього контролю.

Методика аудиту розрахунків з дебіторами. Основною метою аудиту розрахунків підприємства з покупцями і замовниками є визначення правильності розрахунків з покупцями і замовниками щодо вартості отриманих ТМЦ, виконаних робіт і наданих послуг.

Відповідно до основної мети аудиту необхідно перевірити наявність і правильність укладення договору поставки продукції. Організація та інформаційне забезпечення аудиту дебіторської заборгованості наведено на рисунку

Розрахунки з постачальниками та підрядниками здійснюються на підставі укладеного договору поставки (придбання) активів, договору підряду на виконання робіт чи надання послуг. Для відображення факту господарської операції за розрахунками з постачальниками та підрядниками застосовують загальноприйняті типові та спеціалізовані документи: супровідну технічну документацію щодо надходження активів, виконаних робіт, наданих послуг; рахунки-фактури; рахунки на сплату за виконані роботи, надані послуги тощо. Підставою для оприбуткування

активів на склад та оплати придбаних у постачальника матеріальних цінностей є документ, що підтверджує його якість, тому наявність усіх необхідних документів і належна організація бухгалтерського обліку розрахунків із постачальниками та підрядниками забезпечують своєчасність погашення заборгованості. Із метою забезпечення належної організації бухгалтерського обліку щодо розрахунків із постачальниками та підрядниками необхідно сформувати відповідну інформаційну базу внутрішнього аудиту та аналізу (рис. 3.2).

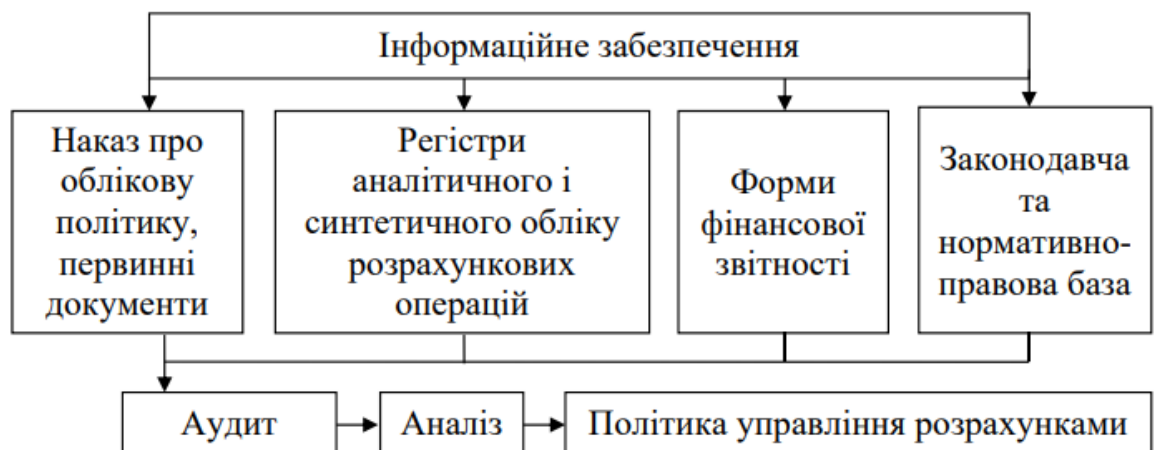

Рис. 3.2. Інформаційна база аудиту й аналізу розрахунків із постачальниками та підрядниками

Із метою належної організації обліку та своєчасності здійснення розрахунків із постачальниками та підрядниками доцільно створити документ і використовувати його у практичній діяльності підприємств (табл. 1). Уникнення простроченої заборгованості за розрахунками з постачальниками та підрядниками можливе за умови проведення зустрічної звірки з контрагентом. За автоматизованого методу бухгалтерського обліку розрахунків із контрагентами не виникає проблем для оперативного процесу звірки взаємних вимог щодо виникнення забор-

Основними завданнями аудиту розрахунків з дебіторами є:

- перевірити наявність і правильність оформлення основних документів, що лежать в основі дебіторської заборгованості;
- оцінка синтетичного та аналітичного обліку, правильності використання відповідних предметів нового плану рахунків;
- контроль правильності вхідних перерахувань при відкритті нових рахунків ГК;
- оцінити стан дебіторської заборгованості за встановленими критеріями;
- перевірити правильність розрахунків дебіторської заборгованості (розрахунки готівкою, векселями, іншими матеріальними цінностями);
- правильність оцінки дебіторської заборгованості, розрахунок суми резерву безнадійної заборгованості;
- перевірити належну класифікацію дебіторської заборгованості та наявність відповідних необхідних приміток у примітках до фінансової звітності;
- оцінка стану внутрішнього контролю та аудит дебіторської заборгованості;
- співставність показників фінансової та бухгалтерської звітності (звіти директорів компаній, фінансові огляди) по дебіторській заборгованості.

У даних інвентаризації, проаналізованих аудитором і розрахованих з постачальником, є перевірка інвентаризації кредиторської заборгованості.

Перевірте правильність відображення обліку зобов'язань у такому порядку:

- з'ясувати наявність відповідних комерційних договорів;
- Визначити правильність формування статей балансу, що відображають розрахунки з постачальниками та підрядниками.

Перевіряючи реєстр бухгалтерського обліку, аудитор повинен встановити відповідність між сальдо за головною книгою та сальдо аналітичного обліку за рахунком 63 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками».

При перевірці розрахунків з постачальниками аудитори повинні визначити правильність відповідності облікових назв, що дає можливість не тільки врахувати облікові помилки в розрахункових операціях, а й виявити факт свідомого спотворення даних бухгалтерського обліку з метою приховування допущених порушень. .

Ревізори перевіряють послідовність ведення аналітичного обліку та повноту відображених у ньому операцій.

Спосіб перевірки документів по журнальному запису № 3 залежить від кількості операцій, а сума розрахунку велика, тому прийнято вибірковий спосіб перевірки..

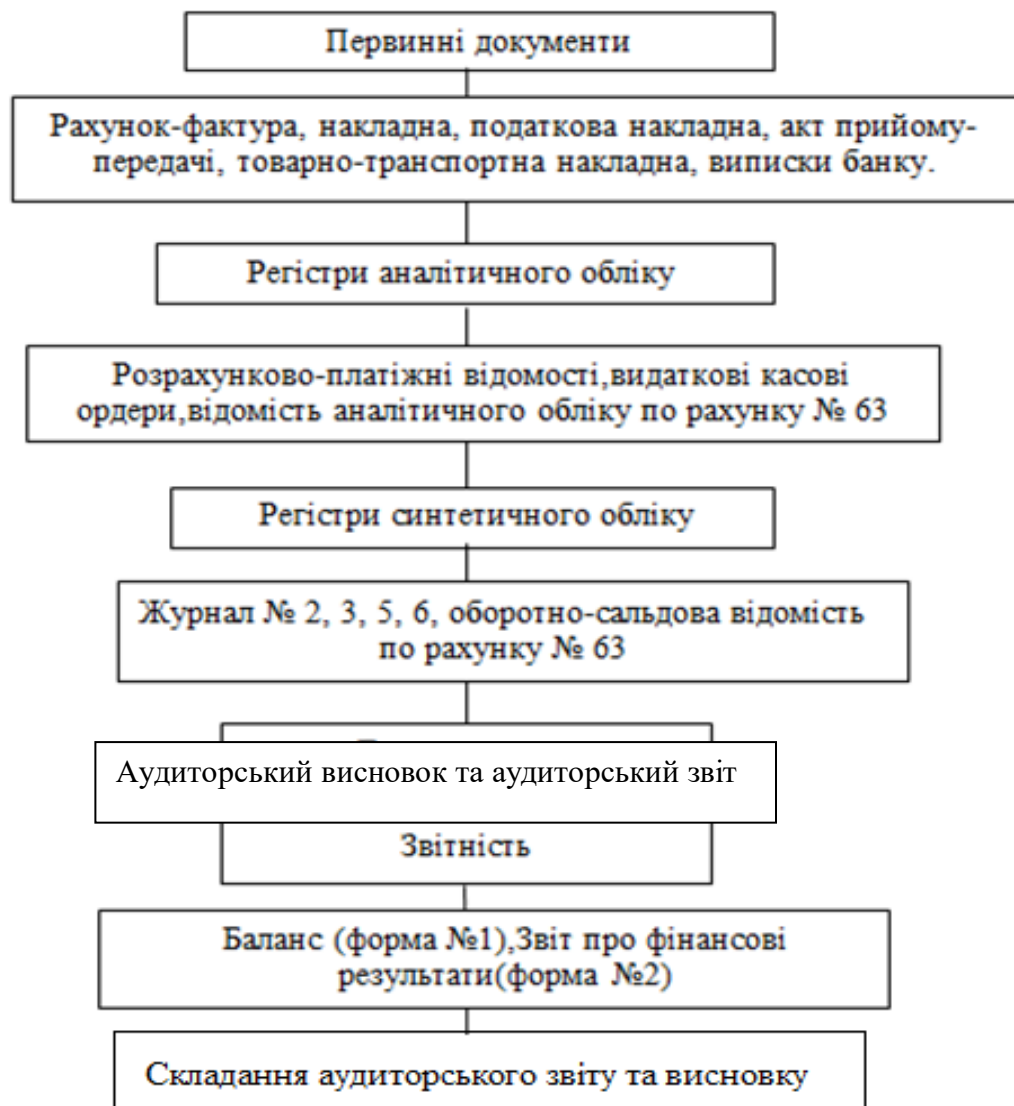

Рис 3.3. Послідовність проведення аудиту розрахунків з постачальниками

Аудитори повинні визначити:

- Правильність рахунків-фактур постачальників і повнота оприбуткованих матеріальних запасів (перевірте рахунки-фактури та додані до них документи прийому, складські та бухгалтерські дані). Для виявлення зловживань використовуються зовнішні перехресні перевірки;

- Правомірність списання нестач, втрат від псування запасів з вини постачальника та правильність віднесення цих сум на відповідні рахунки;
- Правильність розрахунків за невідфактуровані або неоплачені поставки.

Для правильності сальдо заборгованості за статтями балансу за даними окремого обліку порівнюють сальдо різних бухгалтерських обліків на початок звітного періоду із сальдо на початок періоду. Відповідні статті балансу.

Саме для цього він перевіряє наявність супровідної документації щодо матеріальних цінностей на складі та надходження та оприбуткування кожного найменування. По підприємствах перевіряються господарські операції, відображені в бюлетені № 6 «Розрахунки з постачальниками і підрядниками», та записи операцій за розрахунками з постачальниками (підрядниками).

Ревізори повинні визначити своєчасність і повноту оплати за кожним рахунком-фактурою, законність оприбуткування матеріальних цінностей на рахунках, повноту оприбуткування матеріальних цінностей на балансових рахунках і субрахунках, своєчасність прийняття платіжних доручень, правильність оприбуткування.

3.2. Напрями удосконалення розрахунків із покупцями та замовниками підприємства

Організація обліково-аналітичних процедур отримання інформації повинна бути покладена в основу формування інформаційного забезпечення управлінської ланки підприємства, яка дозволяла б керівництву грамотно і оперативно формувати управлінські рішення. Будь-яке підприємство незалежно від того, яку діяльність воно веде, займається оперативним обліком: реєструє події, складає таблиці, формує різні звіти, розраховує показники своєї продуктивності.

У зв'язку зі збільшенням обсягів господарювання виникає необхідність автоматизації такого роду рутинних операцій за допомогою різного роду програм, які, в свою чергу, можна умовно розділити на декілька груп, що одночасно є і етапами автоматизації:

- електронні таблиці (Excel, Lotus і т. д.);
- програми бухгалтерського обліку з можливістю ведення в них різних видів обліку;
- програми, написані власними силами (макроси в Excel, SQL Server і т. д.);
- профільні програми для різних видів обліку;
- ERP-системи, в рамках яких використовується блок з ведення обліку.

Досить складна процедура імплементації автоматизації обліку на підприємстві, у зв'язку з, не чітким уявленням керівництва стосовно для чого необхідна дана система. В результаті, цілі застосування і реалізації, в першу чергу, не пов'язані з обраним стратегічним напрямом та цілями, в другу чергу, вони досить не формалізовані.

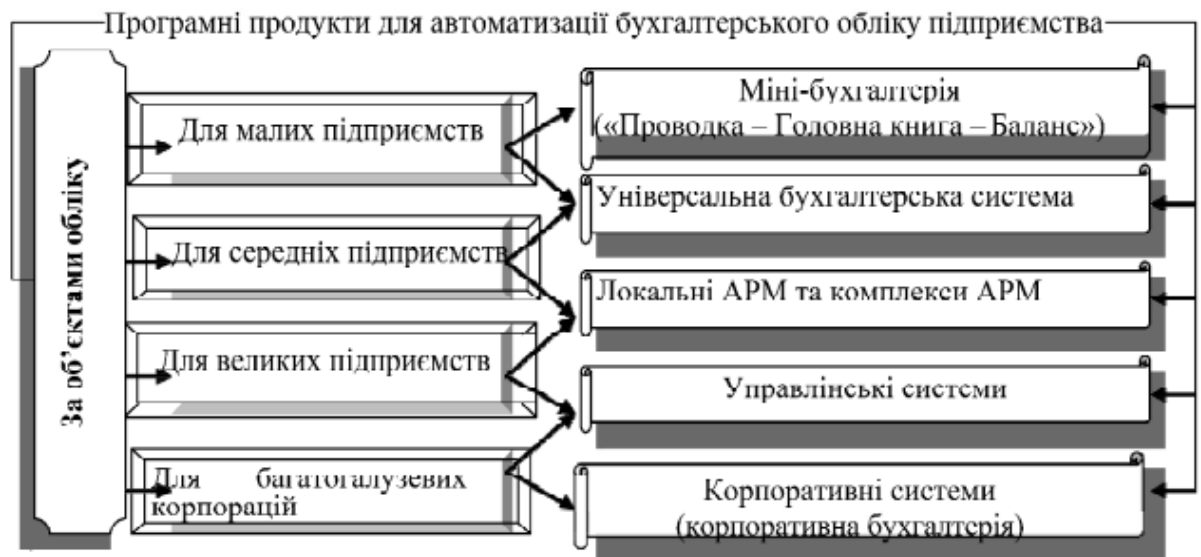

Рис. 3.4. Основні види програмних продуктів для автоматизації бухгалтерського обліку залежно від розміру підприємств

Проаналізувавши типові цілі, які ставить перед собою підприємство при прийнятті рішення задля впровадження системи, до яких відносять такі:

- формування єдиного інформаційного простору;
- автоматизація документообігу;
- автоматизація обліку;
- управління бухгалтерією та фінансами;
- управління запасами сировини та готовою продукцією;

— управління та відстеження виробництва і постачання та інші.

Головною ознакою, представленої типологічної характеристики програмного забезпечення задля автоматизації бухгалтерського обліку підприємств, є предмети обліку, тому для перспективних кадрових співробітників, які будуть використовувати програмне забезпечення для автоматизації облікових процедур на підприємстві потрібно детально усвідомлювати, що різноманітні програмні продукти різних класів призначені для підприємств різноманітної величини, де уроздріб викладено на рисунку 3.4.

Оскільки належне врахування величини компанії, допомагає якісно визначити важливість відповідного раціонального вибору для забезпечення рівноцінного програмного продукту для автоматизації бухгалтерського обліку. Тому селекція програмного забезпечення для автоматизації системи обліку, котра дійсно не підходить під відповідні розміри компанії, спричинить не обгрунтовані фінансові видатки, що в результаті принесе негативні психологічні ефекти для кадрового складу бухгалтерії.

Вагомою квінтесенцією для асекурації раціонального вибору програмного продукту для автоматизації процедур обліку на підприємстві зіграє врахування комплексу головних претенсій стосовно обраного програмного забезпечення. Також головні претенсії стосовно програмного продукту для автоматизації бухгалтерського обліку підприємств створюють наступні категорії користувачів:

- 1) бухгалтери як безпосередні користувачі автоматизованої програми обліку;
- 2) фахівці з комп'ютерних систем та технологій, а саме програмісти та техніки;
- 3) управлінський склад підприємства.

Отже, дані претенсії стосовно програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку потрібно досліджувати, як складена сукупність ергономічних, функціональних, технічних та комерційних претенсій, структуризоване та відповідне врахування котрих дозволяє асекувати відповідні базові передумови задля результативного процесу автоматизації облікових процедур на підприємств.

Головними визначальними етапами із автоматизації обліку, які притаманні для багатьох підприємств, котрі розпочинають вести облік і створювати різну звітну документацію в Excel.

Така селекція спричинена інтенсивним розповсюдженням даної програми, у якій наявна значна кількість великих наборів інструментів та функцій для формування звітної документації.

На перших початкових етапах діяльності підприємства застосування в автоматизації Excel є достатньо зручною програмою. З поступовим періодом діяльності підприємства з'являється потреба у застосуванні більш складного програмного забезпечення в системі обліку, де здійснює діяльність незначна чисельність людей.

Така система сформована із використанням електронних таблиць Excel, котрі на даному етапі не відповідають вимогам підприємства, оскільки в процесі застосування Excel стає непотужною програмою у зв'язку із зростанням чисельності фінансових операцій, котра унеможливує своєчасно одержувати відповідну звітну документацію. Зі збільшенням чисельності операцій значна кількість підприємств докладають зусиль, щоб об'єднати управлінські дані із бухгалтерськими дані з обліку. Ця процедура спричинена появою нових викликів з обслуговування та підтримки системи у відповідному робочому стані. Головною проблемою є об'єднання даних різноманітних видів обліку, тому перед управлінським апаратом постає питання стосовно пошуку альтернативних способів з автоматизації управлінського обліку.

У процесі створення програмного забезпечення із автоматизації обліку власними силами результативність такого проєкту залежить від кваліфікації фахівців. Оскільки підприємство є середнім бізнесом, то даного програмного забезпечення є достатньо, задля задоволення повністю потреб управлінського апарату. Також спеціалісти можуть за потреби видозмінити структуру системи через появу відповідних змін на цьому підприємстві або в напрямках його діяльності.

Альтернативним варіантом у такому випадку є покупка спеціалізованого програмного забезпечення, деїмплементацию якого можна здійснити власними зусиллями шляхом замовлення у постачальника програмного продукту. У випадку прийняття рішення управлінським апаратом замовляти програмне забезпечення задля автоматизації у спеціалізованій організації, то потрібно розраховувати до додаткових фінансових витрат, тому що якісна автоматизація потребує високих витрат, оскільки для відповідної програми потрібно багато часу на розробку та вимагає кваліфікованих і досвідчених спеціалістів.

Відповідне програмне забезпечення, котре розроблене під замовлення стосовно об'єкта автоматизації, задля ведення облікових операцій найкраще годиться для компаній, де на основі платформи формується рідкісна модель, де однотипно здійснюється впровадження.

Управлінський апарат задля імплементации підходу до автоматизації бізнеспроцесів підприємств потрібно брати до уваги подальші факти:

— достатньо низький рівень фахової кваліфікації кадрів у сфері управління, менеджменту, та імовірна неприсутність грамотності в керуванні з використанням інформаційних технологій;

— неприсутність виразних та результативних методик планування ресурсів та діяльності;

— відсутність знань стосовно інформаційнотехнічної інфраструктури;

— завдання автоматизації управління розв'язанні відокремленими локальними завданнями, котрі ніхто не розвиває та підтримує.

Виходячи з реалій, необхідно враховувати найжорсткіші вимоги у веденні податкового та бухгалтерського обліків. Ці завдання забирають досить багато ресурсів у підприємства і не завжди правильно підтримуються системами в комплексі.

Отже, задля автоматизації підприємств потрібно порекомендувати особистий підхід та схарактеризувати у подальших тезах:

— найперше автоматизація скерована на більш сприйнятливі співробітникам підприємства процеси — контроль та облік;

- прогресивна автоматизація бізнеспроцесів підприємства;
- залучення управлінського апарату підприємства в автоматизацію бізнеспроцесів;
- стадійне зростання та розвиток інформаційної системи.

Сформований спеціальний підхід для підприємств надає подальші вигоди:

- автоматизація процесів контролю та обліку санкціонує розв'язання задач податкового і бухгалтерського обліків і переорієнтуватися на вирішення завдань управління і планування;
- підприємство не витрачає великих коштів на комплексну автоматизацію;
- залучення в процеси автоматизації керівництва, і поступова автоматизація дозволяє простежити зв'язок між процесами управління та ITрішеннями, підвищує кваліфікацію керівництва;
- отримання своєчасних і точних облікових даних дозволяє розглянути проблеми, які пов'язані з витратами на використання додаткових ресурсів, що підштовхує керівництво до вдосконалення бізнеспроцесів.

Сучасний ринок бухгалтерського програмного забезпечення наповнений універсальними програмами для автоматизації бухгалтерського обліку на підприємствах різноманітних галузей, які уже апробовані на практиці і максимально враховують специфіку діяльності підприємства різних галузей національної економіки.

Відмітимо, що на ринку України найбільша кількість програмного забезпечення для автоматизації бухгалтерського обліку розроблена саме для підприємств торгівлі такими найбільш відомими фірмами-розробниками, як: "1С:Підприємство", "Парус", "Дебет Плюс", "Банкомзв'язок", "Інтелект-Сервіс", "Марка", "Протока", "Система", "К-Trade", "GrossBee", "ITOGO", "Альоша", "Інтальов", "Інфополіс", "КомінТех", "М.Е.Doc IS", "Банкомзв'язок ERP" "ABACUS Professional" "SoNct Бухгалтерський облік" "Інфобухгалтер" "Бухком-плекс" тощо.

Найбільш популярними програмами з автоматизації обліку на підприємстві є такі:

1. "1С:Підприємство" поділяється на: 1.1. "1С: Бухгалтерія 7.7" яка являється універсальною бухгалтерською програмою, яка призначена для ведення синтетичного та аналітичного бухгалтерського обліку. Дозволяє вводити господарські операції декількома способами: ручне введення господарських операцій; використання типових операцій; використання режиму "Документи і розрахунки". 1.2. "1С: Бухгалтерія 8.0", яка є програмою, де автоматизовані процедури бухгалтерського обліку забезпечують одночасну реєстрацію кожного запису господарської операції, як на рахунках бухгалтерського обліку, так і в необхідних розрізах аналітичного обліку, кількісного і валютного обліку. Користувачі можуть самостійно управляти деякими методичними параметрами системи бухгалтерського обліку в рамках налаштування облікової політики, створювати нові субрахунки в розрізі аналітичного обліку

2. "Парус" є системою з введення операцій за відповідними шаблонами. Основні можливості системи: облік основних засобів, матеріалів і МШП; облік фінансово-розрахункових операцій; нарахування заробітної плати; звіти; введений новий механізм, який дозволяє користувачеві самостійно налаштовувати форми усіх документів щодо реалізації, додавати в систему документи, розроблені користувачем.

3. "М.Е.Дос IS" є системою електронного документообігу, яка представляє собою комп'ютерну програму, що допомагає працівнику облікового апарату у роботі з усіма типами документів в електронному вигляді: рахунками, договорами, актами, податковими накладними, звітами та іншими бухгалтерськими документами.

4. "Банкомзв'язок ERP" є системою, яка автоматизує бюджетне та виробниче планування, управлінський та бухгалтерський облік, логістичні операції. На підставі введених господарських операцій програма формує бухгалтерські документи та звітність за даними синтетичного обліку

5. "ABACUS Professional" є системою з повним комплексом бухгалтерського обліку, обробка проведень з детальною аналітичною інформацією; облік витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції у т. ч. формуванням

відповідних записів у Головній книзі; елементи фінансовою аналізу; автоматичне нарахування відсотків і відрахування податків; мультивалютні операції, генератор звітних форм; система апаратного та програмного захисту інформації; зручний інтерфейс.

6. "SoNct Бухгалтерський облік" є системою, яка дозволяє автоматизувати наступні сфери бухгалтерського обліку на підприємстві: гуртова і роздрібна торгівля, склад, виробництво, калькуляція собівартості, будівництво. Можливості програми: отримання інформації про будь-який елемент аналітичного обліку у реальному режимі часу, формування звітів у довільній формі за різними об'єктами обліку і з різним рівнем деталізації, усі документи формуються і зберігаються у форматі Microsoft Excel.

7. "Інфо-бухгалтер" є системою ручного введення господарських операцій та за допомогою документів, та здійснює наступні операції: формування балансу, обо\$ ротної відомості, Головної книги, відомостей аналітичного обліку по рахунках, журналів і відомостей до них, шахового балансу, різноманітних відомостей і довідок; аналіз фінансової діяльності з можливістю побудови графіків і діаграм.

8. "Бухком-плекс" є системою де можна одночасно оформлювати документ і господарську операцію, а імовірність застосування генератора аналітичних звітів, в якому самостійно можна визначити рівень необхідної аналітики, а також у програмі відсутній модуль "Фінансовий аналіз". Згідно з проведеним порівняльним аналізом за кількістю реалізації та безперечним лідером за популярністю є програмне забезпечення корпорації "1С", яка захопила ринок інформаційних систем дякуючи продукту під брендом "1С: Бухгалтерія", де ця корпорація створила базову та професійну форми програмного забезпечення, та їхні різновиди та модифікації.

Важливою перевагою програмного продукту "1С: Бухгалтерія 8.0" є імовірність одночасно вести бухгалтерський облік для декількох підприємств у єдиній інформаційній базі, а також налаштування типових операцій, а саме: засобів колективного введення часто застосовуваних бухгалтерських проведення, а також

підтримується облік діяльності індивідуальних підприємців, які застосовують спрощену систему оподаткування.

Отже, реалізація результативного процесу автоматизації процедур обліку підприємств є пріоритетним напрямом підвищення прибутковості діяльності та забезпечення економічного зростання вітчизняних суб'єктів господарювання.

ВИСНОВКИ І ПРОПОЗИЦІЇ

Незалежно від стану економіки кожна компанія стикається з проблемою значних інвестицій в оборотні активи в дебіторській заборгованості. Його наявність є невід'ємним наслідком господарської діяльності підприємства, а оптимізація його кількості є одним із найактуальніших завдань управління. Розвиток економічних зв'язків між підприємствами з необхідністю потребує ефективних засобів контролю за рівнем і структурою дебіторської заборгованості. За останні п'ять років дебіторська заборгованість склала майже 61 відсоток оборотних активів українських компаній. Починаючи з 2019 року дебіторська заборгованість стабільно зростала щороку, досягнувши 13,9% у 2021 році.

Як вид комерційного кредиту дебіторська заборгованість є важливим фактором стабілізації фінансового стану підприємств. Управління дебіторською заборгованістю є одним із ключових завдань вирішення поточних проблем управління підприємствами з точки зору оптимального співвідношення оборотних коштів і прибутковості. Вирішення проблеми стрімкого зростання дебіторської заборгованості потребує застосування нових підходів до механізмів її управління, практична реалізація яких базується на обліково-аналітичному забезпеченні.

На підставі проведених досліджень можна зробити наступні висновки.

Розрахунок із постачальником виникає внаслідок договірних відносин, які регулюють процес закупівель, і тому вимагає детального аналізу процесу.

ПрАТ «Індар» здійснює постачальницьку діяльність для забезпечення оборотними коштами підприємства, які необхідні для досягнення основної мети створення підприємства – отримання прибутку.

На підприємстві бухгалтерський облік веде бухгалтерія, очолювана головним бухгалтером, який погоджується з керівником підприємства і несе персональну відповідальність перед бухгалтерською організацією. Обов'язки головного бухгалтера описані в посадовій інструкції.

Найбільшу частину зобов'язань компанії, включаючи довгострокові та поточні зобов'язання, становить кредиторська заборгованість.

ПрАТ «Індар» найчастіше використовує безготівкові способи розрахунків з кредиторами. Безготівковий розрахунок представлений платіжним дорученням, платіжною вимогою, акредитивом, інкасо, векселем або іншою формою розрахунку, наприклад чеком, на документальному носії або в електронному вигляді.

В процесі господарської діяльності ПрАТ «Індар» постійно проводить розрахунки з контрагентами, в тому числі з постачальниками за придбання сировини, матеріалів та інших товарів і послуг, що підтверджено договорами.

Основною нормативно-правовою базою, що регулює порядок розрахунків з кредиторами в господарстві, є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність України» та Державні положення (стандарти) бухгалтерського обліку України.

Облік аналізу розрахунків з постачальниками ведеться по кожній юридичній або фізичній особі-постачальнику.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність» [від 21.12.2017 № 2258-VIII Верховна Рада України: офіційний веб-портал. Електронний ресурс] - Режим доступу : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19> .
2. Закон України «Про бухгалтерський облік і фінансову звітність» [від 16.07.99 № 996-XIV (зі змінами) // Верховна Рада України: офіційний веб-портал. Електронний ресурс] - Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/996-14>.
3. Зміни до Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: Наказ Міністерства фінансів України від 07.06.2010 N 372.
4. Міжнародні стандарти фінансової звітності [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.
5. НП(С)БО 1 «Загальні вимоги до фінансової звітності», затверджене Наказом Міністерства Фінансів України № 73 від 07 лют. 2013 р. [Електронний ресурс] / Верховна Рада України. – Режим доступу : <http://www.zakon.rada.gov.ua>
6. План рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджений наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 № 291 (у редакції наказу Мінфіну від 09.12.2011 № 1591): [Електронний ресурс]. — Режим доступу <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>.
7. Податковий кодекс України: Закон України від 02.12.2010 № 2755- VI // [Електронний ресурс]. - Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=2755-17>.
8. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 9 «Запаси» : Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. №246.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання»: Наказ Мінфіну України від 31.01.2000 р. № 20.

10. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 6 «Виправлення помилок і зміни у фінансових звітах»: Наказ Міністерства фінансів України від 20.10.1999 р. №246.
11. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 23 «Розкриття інформації щодо пов'язаних сторін», затверджене наказом Міністерства фінансів України від 18.06.2001 р. № 303 [Електронний ресурс] / <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi?nreg=z0539-01>.
12. Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку: наказ Мінфіну від 24.05.95 р. № 88.
13. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо облікової політики підприємства та внесення змін до деяких наказів Міністерства фінансів України: Наказ Міністерства фінансів України від 27 червня 2013 року № 635.
14. Безкоровайна Л. В. Особливості бухгалтерського обліку дебіторської і кредиторської заборгованості у вітчизняній та зарубіжній практиці [Електронний ресурс] / Л. В. Безкоровайна // Ефективна економіка. – 2016. – с. 329 – Режим доступу : <http://www.m.nauka.com.ua/?op=1&j=efektyvna-ekonomika&s=eng&z=5310>
15. Білик М. Д., Полятикiна Л. I. Основи аудиту. — Суми: Слобожанщина, 2005. — 295 с.
16. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік: підруч. [для студентів спеціальності 7.050106 – Облік і аудит ВНЗ] / Ф.Ф. Бутинець. – Житомир: ПП –Рута, 2008. – 726 с.
17. Гарасим П.М., Лобода Н.О., Гарасим М.П. Структурна динаміка зобов'язань підприємства як класична обліково-аналітична парадигма // Економічні науки. Сер. Облік і фінанси. 2014. Вип.11(2). С. 102-110.
18. Гурiна Г.С. Формування ринкових відносин в Україні / Г.С. Гурiна. – 2008. – № 6. – С. 34.
19. Інъшина О. Оцiнка постачальницького середовища зернового ринку в Україні // Вісник Тернопiльського державного економічного

- університету. 2009. - № 2. – с. 137-145.
- 20.Коблянська О. І. Фінансовий облік : навч. посіб. – 2-ге вид., випр. і доп. – К. : Знання, 2007/
- 21.Козлова М. О. Оцінка зобов'язань в бухгалтерському обліку [Текст]/ М. О. Козлова // Вісник Житомирського державного технологічного університету. – 2003. – № 4. – С. 121-131. – Серія –Економічні науки.
- 22.Кондраков Н.П. Бухгалтерский облік: навч. посіб. /. - 7-е вид., перераб. і доп. - М.: ИНФРА-М, 2011. - 841 с.
- 23.Курганська Н.М. Оцінка зобов'язань у бухгалтерському обліку / Н.М. Курганська // Проблеми і перспективи розвитку банківської системи України : збірник науко8. - № 1(2). - С. 930-932. - Режим доступу: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_1\(2\)_87](http://nbuv.gov.ua/UJRN/molv_2018_1(2)_87).
- 24.Орлов І. В. Розрахунки підприємств за операціями придбання: економіко-правовий зміст / І. В. Орлов // Економіка промисловості. - 2010. -№ 4. - С. 156-168. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/econpr_2010_4_27.

ДОДАТКИ

Підприємство	ПрАТ «Індар»	за ЄДРПОУ	21680915
Територія	Київська	за КОАТУУ	8036300000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Орган державного управління		за СПОДУ	немає
Вид економічної діяльності	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	за КВЕД	21.20
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контрольна сума	
Адреса:	02099, м. Київ, вул. Зрошувальна, буд. 5		

Баланс

(Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2021 р.

Форма №1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	56	395
первісна вартість	1001	1333	1781
накопичена амортизація	1002	1277	1386
Незавершені капітальні інвестиції	1005	7091	9556
Основні засоби	1010	123712	103560
первісна вартість	1011	238403	243613
знос	1012	114691	140053
Інвестиційна нерухомість	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість	1021		
накопичена амортизація	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції:			

які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	294	294
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиторські витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	131153	113805
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	228586	128577
Виробничі запаси	1101	49298	68415
Незавершене виробництво	1102	19465	5348
Готова продукція	1103	156982	513870
Товари	1104	2841	3427
Поточні біологічні активи	1110		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	231057	137059
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	25021	53970
з бюджетом	1135	9798	25312
у тому числі з податку на прибуток	1136	1392	1165
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	10843	11414
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	8187	5013
Готівка	1166		
Рахунки в банках	1167	8187	5013
Витрати майбутніх періодів	1170	2709	2377
Інші оборотні активи	1190	310	

Усього за розділом II	1195	516201	363722
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	647354	477527
Пасив	Код рядка	На початок звітного періоду	На початок звітного періоду
1	2	3	3
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	80886	80886
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405	3355	3082
Додатковий капітал	1410	30664	30641
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415	16672	16672
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	82156	-150441
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	213733	-19160
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	736	677
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	736	677
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість за:			

Усього за розділом II	1195	516201	363722
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	647354	477527
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615	419552	476166
розрахунками з бюджетом	1620	142	124
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630	236	119
одержаними авансами	1635	1197	7942
розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645		
страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660	9873	10991
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	1885	668
Усього за розділом III	1695	432885	496010
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	647354	477527

Керівник

Головний бухгалтер

Усього за розділом II	1195	516201	363722
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	647354	477527
довгостроковими зобов'язаннями	1610		

Додаток Б

Підприємство	ПрАТ «Індар»	за ЄДРПОУ	21680915
Територія	Київська	за КОАТУУ	8036300000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Орган державного управління		за СПОДУ	немає
Вид економічної діяльності	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	за КВЕД	21.20
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контрольна сума	
Адреса:	02099, м. Київ, вул. Зрошувальна, буд. 5		

Звіт про фінансові результати

(Звіт про сукупний дохід)

за 2021 рік

Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД

1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	753184	593541
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	531762	479242
Валовий:			
прибуток	2090	221422	112301
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	42710	85814
Адміністративні витрати	2130	69508	59430
Витрати на збут	2150	113405	53295
Інші операційні витрати	2180	79752	85044
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	1467	346
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		

Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	16	20
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	1451	326
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	707	210
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	744	116
збиток	2355		

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445	332	334
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	332	334
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	332	334
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	1076	450

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	421422	391504
Витрати на оплату праці	2505	115427	102265

Відрахування на соціальні заходи	2510	22970	20145
Амортизація	2515	25481	20402
Інші операційні витрати	2520	212032	146137
Разом	2550	797332	680453

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток В

Підприємство	ПрАТ «Індар»	за ЄДРПОУ	21680915
Територія	Київська	за КОАТУУ	8036300000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Орган державного управління		за СПОДУ	немає
Вид економічної діяльності	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	за КВЕД	21.20
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контрольна сума	
Адреса:	02099, м. Київ, вул. Зрошувальна, буд. 5		

Баланс

(Звіт про фінансовий стан)

на 31.12.2022 р.

Форма №1

Код за ДКУД

1801001

Актив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На кінець звітнього періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	395	356
первісна вартість	1001	1781	2003
накопичена амортизація	1002	1386	1647
Незавершені капітальні інвестиції	1005	9556	10240
Основні засоби	1010	103560	116845
первісна вартість	1011	243613	284314
знос	1012	140053	167469
Інвестиційна нерухомість	1015		
первісна вартість	1016		
знос	1017		
Довгострокові біологічні активи	1020		
первісна вартість	1021		
накопичена амортизація	1022		
Довгострокові фінансові інвестиції:			
які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030	294	

інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
Відстрочені податкові активи	1045		
Гудвіл	1050		
Відстрочені аквізиційні витрати	1060		
Залишок коштів у централізованих страхових резервних фондах	1065		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095	113805	127441
II. Оборотні активи			
Запаси	1100	128577	236842
Виробничі запаси	1101	68415	57853
Незавершене виробництво	1102	5348	6529
Готова продукція	1103	513870	166954
Товари	1104	3427	5506
Поточні біологічні активи	1110		
Векселі одержані	1120		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	137059	92917
Дебіторська заборгованість за розрахунками:			
за виданими авансами	1130	53970	9563
з бюджетом	1135	25312	46531
у тому числі з податку на прибуток	1136	1165	
з нарахованих доходів	1140		
із внутрішніх розрахунків	1145		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	11414	10579
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165	5013	23212
Готівка	1166		
Рахунки в банках	1167	5013	23213
Витрати майбутніх періодів	1170	2377	954
Інші оборотні активи	1190		310
Усього за розділом II	1195	363722	420909

III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300	477527	548350
Пасив	Код рядка	На початок звітнього періоду	На початок звітнього періоду
1	2	3	3
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	80886	80886
Внески до незареєстрованого статутного капіталу	1401		
Капітал у дооцінках	1405	3082	2811
Додатковий капітал	1410	30641	30618
Емісійний дохід	1411		
Накопичені курсові різниці	1412		
Резервний капітал	1415	16672	16189
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	-150441	-118748
Неоплачений капітал	1425		
Вилучений капітал	1430		
Інші резерви	1435		
Усього за розділом I	1495	-19160	11756
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500	677	617
Пенсійні зобов'язання	1505		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Довгострокові забезпечення витрат персоналу	1521		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595	677	617
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Векселі видані	1605		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		

товари, роботи, послуги	1615	476166	460340
розрахунками з бюджетом	1620	124	5716
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630	119	7635
одержаними авансами	1635	7942	16235
розрахунками з учасниками	1640		
із внутрішніх розрахунків	1645		
страховою діяльністю	1650		
Поточні забезпечення	1660	10991	39029
Доходи майбутніх періодів	1665		
Відстрочені комісійні доходи від перестраховиків	1670		
Інші поточні зобов'язання	1690	668	5111
Усього за розділом III	1695	496010	535977
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900	477527	548350

Керівник

Головний бухгалтер

Додаток Г

Підприємство	ПрАТ «Індар»	за ЄДРПОУ	21680915
Територія	Київська	за КОАТУУ	8036300000
Організаційно-правова форма господарювання	Акціонерне товариство	за КОПФГ	230
Орган державного управління		за СПОДУ	немає
Вид економічної діяльності	Виробництво фармацевтичних препаратів і матеріалів	за КВЕД	21.20
Одиниця виміру:	тис. грн.	Контрольна сума	
Адреса:	02099, м. Київ, вул. Зрошувальна, буд. 5		

Звіт про фінансові результати

(Звіт про сукупний дохід)

за 2021 рік

Форма №2

I. Фінансові результати

Код за ДКУД

1801003

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	689417	753184
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	447911	531762
Валовий:			
прибуток	2090	241506	221422
збиток	2095		
Інші операційні доходи	2120	45955	42710
Адміністративні витрати	2130	62925	69508
Витрати на збув	2150	79667	113405
Інші операційні витрати	2180	103837	79752
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190	41032	1467
збиток	2195		
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		

Фінансові витрати	2250		
Втрати від участі в капіталі	2255		
Інші витрати	2270	10	16
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290	41022	1451
збиток	2295		
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300	9195	707
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350	31287	744
збиток	2355		

II. Сукупний дохід

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445	331	332
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450	331	332
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460	331	332
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465	32158	1076

III. Елементи операційних витрат

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500	424786	421422
Витрати на оплату праці	2505	106996	115427
Відрахування на соціальні заходи	2510	20642	22970
Амортизація	2515	27725	25481
Інші операційні витрати	2520	201461	212032
Разом	2550	781610	797332

IV. Розрахунок показників прибутковості акцій

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер